

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Diplomová práce

Bc. Věra Oščádalová

Učitelství anglického jazyka a hudební výchovy pro 2. st. ZŠ a SŠ

Praktické využití pop music v hudební výchově
na druhém stupni základní školy s přesahem
do mezipředmětových vazeb

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, pouze za použití uvedených zdrojů a literatury.

V Olomouci dne 7.12. 2016

Bc. Věra Oščádalová

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Filipovi Krejčímu, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce, poskytování cenných rad a za inspiraci. Dále děkuji Janu Frgálovi a Mgr. Martině Zouharové za výpomoc při zpracování dat výzkumu.

Obsah

Úvod.....	6
Cíle práce	8
1 TEORETICKÁ ČÁST	13
1.1 Vymezení pojmu pop music.....	13
1.2 Hlavní důvody pro zařazení pop music do HV	17
1.3 Využívání anglických písní v rámci HV	20
2 VÝZKUMNÁ ČÁST	25
2.1 Současný stav pokrytí využití pop music v HV v ŠVP vybraných škol a v učebnicích.....	25
2.2 Výsledky výzkumu.....	31
2.2.1 Metodika výzkumného šetření.....	31
2.2.2 Výzkumný nástroj	32
2.2.3. Charakteristika zkoumaného souboru	32
2.2.4 Výsledky dotazníkového šetření.....	33
2.2.3 Shrnutí výsledků výzkumné části	50
3 Praktická část	53
3.1 Návrh činností vhodných pro práci s pop music	53
3.1.1 Návrh kritérií pro výběr písní	55
3.2 Úpravy písní	56
3.2.1 ABBA - S.O.S.	57
3.2.2 The Monkees – I´m a Believer	58
3.2.3 The Beatles – I Wanna Hold Your Hand.....	58
3.2.4 Adele – Rolling in the Deep	59
3.2.5 Ben E. King – Stand By Me	60
3.2.6 Lukas Graham – 7 years	61
3.2.7 The Cure – Friday, I´m in Love.....	61
3.2.8 Brenda Lee – Rocking Around the Christmas Tree	62
3.3 Možnosti práce s anglickým textem skladby	63
Závěr	65

Summary	67
Seznam použitých zkratek	68
Seznam použité literatury a pramenů	69
Seznam příloh	74

Úvod

„Popmusic je hudba pro první signální soustavu“, tvrdí muzikolog Plavec (in Poledňák, 2000, s. 8). Proč se tedy zabývat zařazováním pop music do hodin HV? Protože se s ní setkáváme každý den, ať se nám to líbí nebo ne. Žáci se tímto druhem hudby obklopují s velkou oblibou. Otázkou je, jaký má toto počínání účinek, jestli je vhodné snažit se to nějak ovlivnit a jestli to vůbec lze.

Při výběru tématu této práce a pro zaměření jeho výzkumné části jsem vycházela ze dvou osobních zkušeností. Tou první je inspirace náplní předmětu Praktikum populární hudby vyučovaného na Katedře hudební výchovy. Druhou jsou zážitky ze souvislých pedagogických praxí, kde jsem se setkala s praktickou ukázkou využití písní pop music v hodinách hudební výchovy ve formě prezentování referátů žáků a následného poslechu ukázek o prezentovaném interpretovi. Na otázku „proč jsi vybral/a zrovna tohoto interpreta“ žáci nebyli schopni podat obsáhlejší odpověď než „protože se mi líbí“. Mezi žáky bylo taktéž velmi oblíbené zpívání s originálními nahrávkami pouštěnými na serveru Youtube, jejichž videa byla doplněna o promítání slov písně. Při pozorování žáků během těchto aktivit jsem se v rámci náslechu snažila zvážit klady a zápory takovýchto aktivit a začala jsem přemýšlet nad způsoby, jak lze písně popmusic, které mají žáci v oblibě, využít v hudební výchově efektivněji. Zaměření na anglickou tvorbu v rámci pop music je zvoleno z toho důvodu, že druhým předmětem mé aprobeace je anglický jazyk a ráda vyhledávám uplatnění mezipředmětových vztahů mezi anglickým jazykem a hudební výchovou. Anglické písně pop music jsou v tomto směru ideálním materiálem (za předpokladu, že splňují určitá kritéria, o kterých bude pojednáno v průběhu práce) a to i z toho důvodu, že většina současné produkce pop music pochází z anglofonních zemí. V rámci této práce se tedy pokusím nastínit, jakým způsobem se této okolnosti dá využít ve prospěch mezipředmětových vazeb a rozvoje integrace žakových poznatků a jeho nejen hudebních schopností a dovedností.

Ačkoliv pop music v průběhu svého vývoje ve 20. století přicházela se stále novými žánry a možnostmi využití zvuku a hudebních výrazových prostředků, zdá se, že současná produkce na tyto důležité hudební atributy zapomíná a omezuje se na repetitivní, líbivé, ale velmi krátké hudební motivy, využívá jednoduchých rytmů a snaží se vyvolat zájem posluchačů zvýšenou hlasitostí (Serrá, 2012).

To však neznamená, že by se v tak velké mase produkce, kterou hudební průmysl nabízí, nenašla i kvalitnější díla, na která je vhodné poukázat. A v tomto bodě je důležitá role učitele, který může probudit u žáků zájem o hledání takové hudby, nejen o přijímání toho, co jim bude „naservírováno“ v masmédiích.

Cíle práce

Práce sestává ze tří stěžejních částí a těmi jsou teoretická, výzkumná a praktická část. Jedním z hlavních cílů této práce je v teoretické části především definovat pojem *pop music* a jeho rozsah a také zjistit, do jaké míry se využitím *pop music* v hudební výchově na druhém stupni základních škol zabývají čeští a zahraniční autoři a dále stanovit, jaké jsou výhody a úskalí zařazování práce s písněmi *pop music* do hudební výchovy na druhém stupni základních škol. Vzhledem k tomu, že drtivá většina produkce dnešních ale i starších písní *pop music* je v anglickém jazyce (včetně produkce některých českých interpretů), bude v teoretické části nastíněno, jakým způsobem se tohoto jevu dá využít v rámci zdokonalení dovedností žáků v anglickém jazyce a jak lze v hudební výchově uplatnit moderní výukovou metodu CLIL (Content and Language Integrated Learning).

Cílem výzkumné části je jednak zjištění, jakým způsobem je práce s *pop music* v rámci hudební výchovy na druhém stupni ZŠ a odpovídajících ročnících víceletých gymnázií ukotvena v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) a v školních vzdělávacích programech (ŠVP) vybraných základních škol a gymnázií, dále analýza učebnic hudební výchovy pro druhý stupeň základních škol a víceletá gymnázia z důvodu zjištění, v jakém procentu je *pop music* zastoupena v učebnicích buď v textu nebo v seznamu poslechových skladeb či písní určených ke zpěvu.

Významnou součástí výzkumné části je pak zpracování výsledků dotazníkového šetření mezi žáky a učiteli HV na druhém stupni základních škol, na základě kterých budou vyvráceny nebo potvrzeny formulované hypotézy, případně přijaty hypotézy nulové.

Praktická část má za cíl představit návrh možných činností vhodných pro efektivní zařazení *pop music* do výuky HV na druhém stupni základních škol, určit kritéria pro výběr vhodných skladeb, se kterými by bylo možno pracovat a předložit jejich stručný seznam a jejich možné zahrnutí do výukových osnov. Hlavní součástí praktické části je pak zpracování partitur vybraných písní *pop music* jako návrh aranží vhodných pro provedení žáky základních škol. Poslední částí je zpracování výukových plánů se zaměřením na využití metody CLIL při práci s písněmi *pop music*.

Formulace výzkumných předpokladů a hypotéz (H):

- vzhledem k menšímu zastoupení pop music v učivu pro nižší ročníky je předpokládáno, že v nižších ročnících se s pop music obecně pracuje méně nebo vůbec.
- Předpokládá se, že na to, jestli je do výuky zařazena práce s písněmi pop music, bude mít vliv počet žáků ve skupině a hodinová dotace hudební výchovy na druhých stupních základních škol.
- Je pravděpodobné, že díky menší časové, organizační a materiální náročnosti je upřednostněn zpěv s originální nahrávkou před nástrojovým doprovodem ze strany žáků.
- Jedním z předpokladů je, že pokud vyučující častěji volí metodu zpěvu s originální nahrávkou, žáky tato aktivita méně baví.
- Předpokládá se prokázání korelace mezi volbou zpěvu s originální nahrávkou a tím, že učitel nechává žáky, aby vybírali skladby, se kterými se bude pracovat.
- Předpokládá se spojitost mezi tím, jestli se žáci věnují pop music i ve svém volném čase a jestli žáci chtějí pop music zařadit do výuky hudební výchovy.
- Dalším předpokladem je, že skladby, se kterými se v hodinách nejčastěji pracuje, patří mezi aktuální hity a skladby oblíbené ve skupině vrstevníků.

1H: Na druhých stupních základních škol se objevují významné rozdíly v četnosti zařazení práce s písněmi pop music v rámci hudební výchovy u vyšších a nižších ročnících.

1 H_A: S písněmi popmusic se v rámci hudební výchovy na druhém stupni základních škol pracuje s větší četností ve vyšších ročnících než v ročnících nižších.

1 H₀: Na druhých stupních základních škol se neobjevují významné rozdíly v četnosti zařazení práce s písněmi pop music v rámci hudební výchovy.

2H: Hodinová dotace hudební výchovy na druhém stupni základních škol významným způsobem ovlivňuje zařazení práce s pop music do výuky.

2 H_A : Větší hodinová dotace pro výuku hudební výchovy na druhém stupni základních škol znamená ze strany učitelů častější zařazení pop music do výuky, než při dotaci nižší nebo dané ŠVP.

2 H_0 : Hodinová dotace významným způsobem neovlivňuje zařazení pop music učiteli do výuky hudební výchovy.

3H: Počet žáků ve skupině má zásadní vliv na to, zda vyučující do výuky hudební výchovy na druhém stupni základní školy zařadí pop music.

3 H_A : Ve studijních skupinách o menším počtu žáků (tj. do 20 žáků) zařazuje vyučující práci s pop music častěji, než ve studijních skupinách s větším počtem žáků (tj. počet žáků nad 20).

3 H_0 : Počet žáků ve studijní skupině zásadně neovlivňuje, zda vyučující zařadí do výuky hudební výchovy pop music.

4H: Na druhých stupních základních škol se objevují významné rozdíly v četnosti zařazení práce s anglickými písněmi v rámci hudební výchovy u vyšších a nižších ročníků.

4 H_A : S anglickými písněmi se v rámci hudební výchovy na druhém stupni základních škol pracuje s větší četností ve vyšších ročnících než v ročnících nižších.

4 H_0 : Na druhých stupních základních škol se neobjevují významné rozdíly v četnosti zařazení práce s anglickými písněmi v rámci hudební výchovy.

5H: Způsob trávení volného času mimo školní vyučování zásadním způsobem ovlivňuje zájem žáků o hudbu či zpěv písní pop music v rámci výuky hudební výchovy na druhém stupni základních škol.

5 H_A : Žáci, kteří se věnují zpěvu či hudbě ve svém volném čase, projevují větší zájem o zařazení práce s písněmi pop music do výuky hudební výchovy.

5 H_0 : Způsob, jakým žáci tráví svůj volný čas mimo školní vyučování nemá vliv na to, zda projeví zájem o práci s písněmi pop music v rámci výuky hudební výchovy.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ ČÁST

Není pochyb o tom, že s extrémně rychlým rozvojem technologií zaznamenaným během 20. století došlo i k rychlejšímu šíření informací a jejich lepší dostupnosti. Tento trend neminul ani hudební oblast a za hudbou už se v dnešní době nemusíme vydávat pouze do kostela, hudba není doménou královských a šlechtických dvorů a bohatých měšťanských rodin, ale díky možnosti záznamu zvuku na nosiče, které taktéž procházejí neustálým vývojem, si hudba našla cestu ke každému členu dnešní informační společnosti. Lze polemizovat o množství výhod a nevýhod, které nám tato situace přináší, ale jednou z nepopíratelných nevýhod je ta, že v dnešní době jsme hudbou obklopeni téměř všude a neustále. Tato hudba, která je nám servírována v rádiích, ve videoklipech na hudebních televizních kanálech nebo internetových portálech se pak stává, dříve nebo později, méně nebo více, *populární* ve smyslu oblíbená, známá. Nicméně toto není jediný atribut hudby, kterou bychom zařadili do kategorie *populární hudba*, proto je jedním z cílů této práce vymezení pojmu *populární hudba* a pojmu *pop music*, který bude používán napříč touto prací.

1.1 Vymezení pojmu *pop music*

Autoři nejrůznějších českých a zahraničních terciárních zdrojů nabízejí různé aspekty pojmu *nonartificiální hudba* (dále NA hudba), *populární hudba* nebo *popular music*, a *pop music* (možno psát i *popmusic*). V jednom však nacházíme plošnou shodu téměř u všech autorů, a to je názor, že NA hudbu/populární hudbu/pop music nelze směstnat do jediné, obecně platné a univerzální definice, navíc samotné hranice mezi *artificiální* a NA hudbou, NA hudbou a *pop music* jsou velmi nejasné a některé žánry nebo i samostatné skladby svým charakterem splňují kritéria obou kategorií. Autoři tedy nabízejí definice a zařazení podle různých kritérií. Následující výčet možných uchopení pojmů je seřazen chronologicky podle data vydání zdroje. Během zpracovávání teoretických poznatků jsou využity i zdroje z 80. a 90. let, které se na první pohled můžou zdát zastaralé, nicméně je vhodné na tomto místě porovnat definice pocházející z různých období vývoje NA hudby, ovlivněné také různými stupni úrovně muzikologického výzkumu NA hudby.

V Encyklopedii jazzu a moderní populární hudby autorů Matznera, Poledňáka, a Wasserbergera (a kol.) z roku 1983 se setkáváme s heslem *populární hudba* (s. 311), která je zde považována spolu s hudebním folklorem a společenským zpěvem za součást NA

hudby. Populární hudba se podle předloženého výkladu dále dělí na *tradiční populární hudbu* (lidovky, dechovky), *artificiální hudbu* „překlasifikovanou“ na *NA hudbu* (Humoreska, Poem) a *moderní populární hudbu*, kterou dále dělí na *pop music* a *rock*.

Pop music má pak samostatné heslo (s. 311), kde autoři uvádějí, že *pop music* je zkrácený výraz pro anglické označení *popular music*. Do tohoto termínu pak spadají melodie původně artificiální, ale také hudba jazzová a později rocková. Důležitým aspektem je tu přeorientování zájmu posluchače z autora na interpreta, funkce této hudby je spíše zábavná než taneční, ale ani tato funkce není vyloučena. Významnou roli zde hrají tzv. hity, které ovlivňují popularitu interpreta a přinášejí zisk.

Jareš v Malé encyklopedii hudby z roku 1983 uvádí definici *pop music* jako „*mezinárodní označení pro současnou populární hudbu. Zvláště módní typy taneční hudby. Pop music charakterizují časté změny módy pokud jde o interprety, druhy tanců i kompoziční styl.*“ (Malá encyklopedie hudby, 1983, s. 510). Zde stojí za zmínku srovnání funkce *pop music* podle této definice s Encyklopedií jazzu a moderní populární hudby (1983), kde funkce taneční není považována za hlavní. Do *populární hudby* podle Jareše (1983) řadíme hudbu výhradně zábavní s širokým okruhem posluchačů, jako jsou např. dechovky, rozhlasová a televizní produkce a známé písně z operet, muzikálů a divadelních her.

The New Harvard Dictionary of Music (1986, s. 646) předkládá pouze heslo *popular music*, do kterého autoři zahrnují chronologický vývoj populární písně už od 18. století především ve Spojených státech amerických. Pojem *pop* je zařazen jako zkrácený tvar až u popisu populární hudby 60. a 70. let 20. století a nerozlišuje mezi *popular music* a *pop music*.

Ammer (1991, s. 325) uvádí *pop* jako zkrácený tvar *popular music*, kterou popisuje jako rozsáhlou kategorii hudby sestávající především z děl, jejichž hlavní funkcí je potěšení nebo zábava publika. Vysvětluje, že vzhledem k tomu, že vkus publika je proměnný v čase, nejen z historického hlediska, ale i v průběhu života jedince, co je populární během jednoho období (např. madrigal v 16. století) nebo pro danou věkovou skupinu, nemusí být populární pro ostatní publikum. Mezi nejvýznamnější žánry populární hudby 20. století řadí blues, country hudba, muzikál, opereta, ragtime, rhythm and blues a rock. Dále uvádí, že pojmem *populární hudba* je obecně používán pro vyhranění od vážné, klasické hudby a dodává, že občas je pojem *populární hudba*, zkráceně *pop*, využíván pro označení komerčně úspěšné hudby, která je přitažlivá pro široké publikum, tzv. mainstream.

Vysloužil (1995) uvádí následující definice:

„*Popmusic - Označení zavedené po roce 1960 pro dosti široký okruh hudby z oblasti jazzu, rocku, též afroamerické písně.*“ (Vysloužil, 1995, s. 230).

„*Populární hudba – v běžné mluvě označení pro každý žánr lehké (zábavné) hudby. Za populární hudbu se nepovažuje jazz a folklor.*“ (Vysloužil, 1995, s. 230).

Vyřazení jazzu a folkloru z kategorie *populární hudby* se vymyká pojetí většiny ostatních autorů.

Ve *Slovníku české hudební kultury* (1997, s. 713) se setkáváme s výkladem hesla *pop music* jakožto mezinárodně používaným termínem pro označení moderní populární hudby, jedná se o zkrácený tvar anglického *popular music*, v českém prostředí, podle autorů, tímto termínem označujeme nonartificiální hudbu ovlivněnou jazzem.

Popular music je podle *The New Grove Dictionary of Music and Musicians* (2001, s. 128-130) běžně užívaný termín, který obecně odkazuje na ty druhy hudby, které jsou považovány za méně hodnotnější a komplexnější než umělecká tvorba a které jsou zároveň srozumitelné pro širší okruh posluchačů bez hudebního vzdělání. Hned na to uvádí, že pojem *popular music* je jedním z nejnáročnějších na stanovení přesné definice a také jeho překladu do jiných jazyků z důvodu jeho variability v průběhu dějin hudby a kvůli kulturním rozdílům. Jedním z hledisek, podle čeho lze hodnotit popularitu skladby nebo písně abychom je mohli zařadit mezi *popular music* je hodnocení míry prodeje nahrávek nebo notových záznamů. Autor však upozorňuje na fakt, že zde hrají roli i další faktory (např. marketing, cena, společenská situace) a tímto způsobem měříme spíše úspěšnost prodeje než popularitu skladby, i když korelace je přece jen silná. Dalším z faktorů ovlivňujících popularitu skladby je rozvoj technologií umožňujících šíření skladeb, které nás zavedou až ke knihtisku a dalšímu rozvoji technologií v tiskařském odvětví, dále pak už nahrávky a jejich kopie, rádio a televize, v dnešní době je nejmasovějším médiem internet.

Jako třetí kritérium je uvedeno propojení popularity hudby se společenskou skupinou, nejčastěji střední nebo dělnickou třídou. Určování popularity hudby tak může proudit buď směrem „z vrchu dolů“, produkce pro lidi, nebo „ze spod nahoru“, produkce od lidí. V tomto případě dochází pak častěji spíše k diskuzím o to, co *popular music* není, jako například folk, umělecká tvorba, komerční hudba. Žánry hudby často překračují své vlastní hranice, a tak můžeme do *popular music* zařadit jazz stejně jako árie od Pucciniho zpívané Pavarottim.

Tato tři předložená kritéria mohou být směrodatná, ale zároveň příliš vágní. Většina muzikologů se tedy striktně nedrží definic, ale *popular music* bere spíše jako proměnný pojem ve vztahu společnosti k hudbě.

The New Grove Dictionary of Music and Musicians (2001, s. 101) popisuje *pop music* jako pojem pro skupinu specifických stylů *popular music*, které nejčastěji pochází z USA a Velké Británie, významnou vlnou rozvoje prošly v 50. letech 20. století a následně se rozšířily téměř do celého světa. V západních zemích a mnoha dalších se *pop music* stala převládajícím druhem *populární hudby* druhé poloviny 20. století. Rozmach *pop music* je úzce spojen s vývojem nových médií a nahrávacích technologií a s rozvojem nahrávacích společností a vysílání a celkovým upevněním pozice hudebního průmyslu. *Pop music* byla nejčastěji spojována s mladými lidmi, nicméně v pozdějších obdobích se počet posluchačů značně rozšířil i mezi další skupiny obyvatel. Zároveň vedle hlavních kolébek *pop music* – Evropy a USA – vznikla další centra jako například Japonsko, Afrika a Australasie.

Pojem *pop music* pochází z velké Británie z poloviny 50. let jako souhrnné pojmenování *rock and rollu* a dalších žánrů jim ovlivněných a oblíbených mezi mladými. Na počátku 60. let byl tento pojem často zaměňován za *beat music*, v USA se však používá spíše jako označení pro *rock and roll*. Později v 60. letech se situace lehce zkomplikovala, když se začal více používat termín *rock*, pod který spadalo více žánrů. Od té doby vznikají spory o to, co nazvat rockem a co popem (ve smyslu jednoho z žánrů *pop music*).

Pléha a kol. (2007, s. 62) uvádí pojem *populární hudba* jako synonymum k nonartificiální hudbě.

V této práci bude převážně využíván pojem *pop music*, a to především z toho důvodu, aby bylo docíleno upřesnění, že se jedná pouze o oblast tzv. moderní populární hudby, ne populární hudbu celou, která zahrnuje i folk, lidovky, country a tramskou píseň, případně oblíbené kusy hudby artificiální. Dalším důvodem, proč byl zvolen tento anglický pojem je ten, aby už termín sám evokoval zaměření především na písně v anglickém jazyce (nemusí to znamenat výhradně tvorbu pocházející z Velké Británie nebo USA, ale i z jiných evropských zemí případně i českých interpretů) a také proto, že anglický jazyk v současné tvorbě *pop music* jasně dominuje.

1.2 Hlavní důvody pro zařazení pop music do HV

V české hudební pedagogice se vedly diskuze o zařazení pop music do učiva hudební výchovy od 60. a 70. let (jak uvádí např. Schnierer, 1998 a Duzbaba, 2000), i tak byla pop music zařazena do vzdělávacích osnov mnohem později než v zahraničí. Otázka, do jaké míry zařazovat pop music do vyučování hudební výchovy prostupuje české školství bezmála padesát let s víceméně podobným přístupem: na straně jedné jsou učitelé, kteří pop music nadšeně využívají v každé hodině, případně si jí pomáhají jako výplňovým materiálem, na druhé straně stojí učitelé, kteří považují zařazení pop music za nutné zlo, kterému by se raději vyhnuli, aby snad něco tak nízkého nekonkurovalo ve výuce hudbě artificiální. Fukač, Tesař a Vereš (2000, s. 10) poukazují na fakt, že učitelé se v mnoha případech omezují pouze na seznámení žáků s historickým vývojem NA hudby a pop music a poslechem jejich ukázek.

Prchal (2000, s. 48) se pozastavuje nad odmítavými postoji některých učitelů k zařazení pop music do výuky hudební výchovy a uvádí, že učitelé jsou až bezradní, omezení špatným materiálním vybavením školy nebo k této hudbě nemají vztah, připadali by si hloupě před žáky, kteří mají v této oblasti větší přehled, případně, že učitelkám vyššího věku nepřipadá adekvátní se touto tematikou zabývat.

Na neaktuálnost výkladu učitelů hudební výchovy o především současné pop music upozorňuje Opekar (2000, s. 83). Výuka je pak omezena v podstatě pouze na přednášku o hudební historii. Důležité je navíc to, aby se výklad neomezil pouze na vývoj hudby samotné, ale především předložil souvislosti se změnami v lidské společnosti, které se do hudby a umění obecně promítají. Učitel tak svým poučeným přístupem může žákům pomoci při orientaci v současné hudební scéně a zabránit tak preferenčnímu tápání žáka a nekritickému přijímání nových produktů hudebního průmyslu, kterým je žák vystaven prostřednictvím masových médií.

Mladé generace, které jsou „odkojené komerční mediální kulturou“ a většinou zaujímají vůči artificiální hudbě odmítavý postoj, by mohla oslovit hudba polystylová se skladbami, „jejichž stylizace se blíží náročným kompozičním strukturám artificiální hudby a jejich atraktivní moderní sound zároveň oslovuje i mladé lidi“ (Hurník, 2000, s. 47).

Poledňák (2000, s. 10) se k problematice vyjadřuje tak, že začlenění pop music do HV je nevyhnutelné, ale spousta učitelů se tomu kategoricky vyhýbá, protože většinou neví, jak toto téma metodicky uchopit, nestíhají sledovat současné trendy a ty se jim zároveň nelíbí, nicméně „učitelé a rodiče se mají učit hudbě svých dětí“ (Poledňák, 2000,

s.7). Drábek (2009, s 23) tento fakt komentuje: „*Spolupráce učitele s žáky je ve sféře NAH limitována generační distancí. Tuto nelze překonat, ani to není žádoucí. Nejmódnější hudba totiž chce a musí být symbolem generační odlišnosti, jinak by neměla pro mladistvé půvab. Učitel tu proto může být jen chápajícím partnerem a moderátorem hudebních činností, nestylizovat se však do role vrstevníka ani nepůsobit jako akademický diskžokej.*“

Že nemá smysl se pop music ve školním prostředí vyhýbat tvrdí i Schnierer (2011, s. 181) a upozorňuje, že NA hudba jako celek plní 50 až 60 různých sociálních funkcí a jde tedy o fenomén společensky významný. Schnierer (1999, s.8) také uvádí, že práce s pop music by měla být součástí přípravy budoucích pedagogů na hudebních katedrách pedagogických fakult.

Je náročné najít vhodnou míru zařazení pop music do výuky HV, ale je potřeba nezavírat oči před argumenty hovořícími ve prospěch cíleného a usměrněného využívání pop music. Učitel hudební výchovy by se tak ochudil o jedinečnou příležitost moci nejen žákům předávat pro ně nová fakta o hudbě, ale především pracovat s tím, co už žáci znají, a mít možnost výchovně působit na jejich třibení vkusu nebo představení nových možností jak hudbu a její složky vnímat, srovnávat a vzbudit v žácích touhu po dalším objevování (Duzbaba, 2000, s. 31).

Prchal (2000,s. 51) nabádá k činnostní stránce hudební výchovy a navrhuje čtyři pilíře, kterými by bylo umožněno lepší využití pop music v hudební výchově: aktualizace náplně učiva hudební výchovy s důrazem na činnosti žáků a s nabídkou námětů k různorodé hudební činnosti, v přípravě budoucích učitelů na pedagogických fakultách klást větší důraz na metodiku praktických činností, zajistit pro učitele v praxi možnost dalšího vzdělávání v této oblasti a především snažit se zajistit školám finanční podmínky pro vhodné materiální vybavení učeben hudební výchovy co do nástrojů a techniky.

I s pop music je možné pracovat činnostně, jednoduchost melodií a rytmů, která bývá považována spíše za projev nízké kvality, zde může být její hlavní výhodou, protože díky tomu můžou žáci sami aktivně hudbu reprodukovat za pomoci melodických nebo rytmických nástrojů a žák se tak stává aktivním subjektem výchovného působení (Duzbaba, 2004) a také proto, že „*hra na hudební nástroje bystří sluch a zrak*“ (Sedlák, Kolář, Herden, 1983, s. 17).

Kromě zprostředkování vědomostí a dovedností za pomoci vzdělávacích institucí, kde dochází k působení intencionálnímu, tj. „*Záměrné, dané, stanovené, plánované působení, učení uskutečňované v určitých (určených) "intencích"*“ (Palán, 2016), jsou žáci vystavováni vlivu pop music častěji mimo školní prostředí a dochází k působení

funkcionálnímu, tj. „*působení či učení, náhodné, bezděčné, nezáměrné*“ (Palán, 2016). V důsledku rozvoje moderních technologií a vývoje používaných médií, která se stala masovými, dochází k nadměrnému vystavování posluchačů, a tedy i žáků 2. st. ZŠ produkci hudebního průmyslu (Friedman, 2009, s. 139). Aktivní, uvědomělý a soustředěný poslech hudby je spojen s množstvím přínosů pro rozvoj hudebního citění posluchače (Sedlák, Kolář, Herden, 1983), avšak v současné době žáci 2. stupně využívají poslech hudby spíše jako hudební kulisu k jiným činnostem.

Zde se pozastavme nad celkovým mechanismem vnímání hudby. K tomu může docházet na třech úrovních, recepcce, percepce a apercepce. První z pojmů, recepci, lze shrnout jako „*veškerý příjem hudby v lidské psychice*“ (Sedlák, 1990, s. 173). Na recepci hudby má vliv celá řada faktorů jako jsou věk recipienta, jeho temperament a osobnostní charakter, soubor předchozích posluchačských i mimohudebních zkušeností, dále například kvalita prostředí, ve kterém k recepci dochází nebo mimohudební kvality interpretů. (Poledňák, 1984, s. 336).

Za percepci považujeme „*aktivní poznávání hudby v našem vědomí prostřednictvím smyslových orgánů.*“ (Sedlák, 1990, s. 173). Rozdíl mezi recepcí a percepcí tkví v aktivitě, kterou posluchač vynaloží pro psychické zpracování hudebního díla, které vnímá senzoričky.

K nejkompexnější příjmu hudby dochází při apercepce, což je „*složitý celostní psychický proces, při němž vnímatel zpracovává smyslový příjem hudby na vyšší psychické úrovni, rekonstruuje ji, proniká do jejího hlubšího obsahu, prožívá ji a hodnotí na základě své životní zkušenosti. Přijímá hudbu ve vztahu ke své předcházející hudební praxi, chápe ji.*“ (Sedlák, 1990, 173-174).

Když vezmeme v potaz okolnost již několikrát zmíněnou, totiž fakt, že jsou v dnešním světě adolescenti buď nedobrovolně vystaveni působení hudby (většinou nevalné kvality) nebo se jí sami dobrovolně obklopují, nastává situace, kdy dochází ke snížení pozornosti vůči obsahu hudby. Tato situace má potom za následek, že „*nefunkční a nadměrné používání moderních sdělovacích prostředků snižuje tvůrčí iniciativu a hladinu hudební aktivity*“ (Sedlák, Kolář, Herden, 1983, s. 17). Poslech hudby tedy pod vlivem šíření hudby prostřednictvím moderní techniky probíhá pouze na úrovni percepční nebo dokonce jen recepční, žáci často nejsou schopni vnímání percepčního (Fukač, Tesař, Vereš, 2000, s. 40).

Adolescenti (ale nejen oni) často hudbu využívají jako pouhou zvukovou kulisu¹. Otázkou, jaký vliv má poslech hudební kulisy a žánr poslouchané hudby na výkonnost jedince, se ve výzkumu zabývala Rajtr Pavlová (2012). Uvádí, že adolescenti stráví poslechem hudby průměrně čtyři hodiny denně, s tím, že se jedná především o kulisu při domácích pracích, sportu, práci na domácích úkolech nebo při učení, při cestování nebo obecně přemístování (dopravními prostředky i pěšky). Hlavní efekt hudby jakožto kulisy spočívá v navození určité nálady, dochází k fyzické i psychické reakci na tempo a rytmus hudby, durovou nebo mollovou harmonii, s tím, že obecně platí, že durové a rychlejší, rytmické skladby evokují nabuzení organismu a povzbuzují k lepší náladě, pomalé, mollové skladby pak vyvolávají spíše útlum a zpomalení pracovního tempa, mohou být více využívány k relaxaci.

Hlavní snahou učitelů při využívání písní pop music by tedy nemělo být pouhé prezentování faktů o tomto druhu hudby, ale snaha o vyvolání zájmu žáků o hlubší (percepční) vnímání písně, její formy a využití výrazových prostředků, čehož lze dosáhnout také aktivním zapojením žáků do vlastní interpretace písní.

1.3 Využívání anglických písní v rámci HV

Ačkoliv téma této práce v teoretické části pojednává o pop music obecně, úmyslně je pozornost zaostřena především na práci s písněmi s anglickými texty. To však neznamená omezení výhradně na zahraniční produkci, v posledních letech se k anglickým textům uchylují i čeští textaři a interpreti. Důvodů pro toto vyhranění se naskytá několik.

Kromě toho, že nás v dnešní době hudba obklopuje téměř na každém kroku, jak už bylo uvedeno v předchozích kapitolách, můžeme si povšimnout, že většinou převažuje zahraniční produkce a písně jsou v anglickém jazyce. Tohoto využívají i učitelé anglického jazyka a pro zpestření výuky zařazují poslechová cvičení využívající anglické písně pop music, buď některé z aktuálních hitů, o které mají zájem žáci, nebo písně vybrané cíleně s ohledem na slovní zásobu nebo použité gramatické jevy. Nejčastější aktivitou bývá doplňování slov vynechaných v textu v pracovním listě na základě poslechu originální nahrávky nebo seřazování slok nebo řádků textu do správného pořadí, v jakém se v písni vyskytují. Někteří učitelé potom i vybízí žáky ke zpěvu takto probrané písně.

¹ Možné označit také jako *background music*, u které Matzner (1983, s.41) popisuje, že „*nevyžaduje posluchačské soustředění, funkční použití hudby při němž je její umělecká funkce zredukována na minimum*“

Žákům na 2.st. ZŠ je pop music blízká a sami se jí úmyslně obklopují a tím zcela přirozeně dochází k funkcionálnímu vzdělávacímu působení anglického jazyka. Tohoto jevu se dá patřičně pedagogicky využít ať už ve smyslu rozvoje jazykových dovedností nebo podchycení naučených jazykových zlovyků nebo přejatých chyb. Můžeme se totiž setkat s případy, kdy žáci sice slova textu písně znají, ale nerozumí jeho obsahu, případně, že slova komolí podle toho, co v písni slyšeli a zbytek si domyslí, čímž vytváří jakési patvary anglických slov. Další variantou je, že žáci si část textu, které nerozumí, nahradí slovy, která znají.

Dále je třeba také počítat s faktem, že některé texty se zabývají obsahem nevhodným pro náctileté, jsou plné vulgárních výrazů nebo dvojsmyslů se silným sexuálním podtextem. Je proto žádoucí, aby probíhala v hudební výchově aspoň drobná osvěta o textech současných písní a jejich obsahu, protože, jak již bylo řečeno výše, žáci si často oblíbí píseň, aniž by znali obsah textu.

Hlavní výhoda využití anglické písně spočívá v tom, že angličtina má mnoho jednoslabičných slov jako jsou určité a neurčité členy, častěji se setkáváme s předložkami, využití angličtiny pak přináší například lepší pochopení synkop (nebo naopak přes synkopy lze žákům vhodně přiblížit rytmus anglického mluveného slova, tzv. sentence stress). V angličtině příliš nezáleží na délce vokálu, ale spíše na kvalitě vokálu, hlavní výhodou angličtiny pak je, že má výrazně více vokálů a dvojhlásek než čeština a je tedy zpěvnější (Jehne, 2000, s.69).

RVP ZV stanovuje jako jeden z principů vzdělávání tendence integrovat poznatky z různých předmětů a podporuje využití nových metod a forem výuky. Propojením odborného předmětu s cizím jazykem se zabývá metoda CLIL (Content Language Integrated Learning, česky bývá přeloženo jako „*obsahově a jazykově integrované učení*“, Kazelleová, Váňová, 2012, s. 29).

CLIL je „*typ bilingvního vzdělávání, který se zaměřuje na integraci výuky cizího jazyka a dalšího školního předmětu. Cizí jazyk je v rámci CLILu používán částečně jako nástroj (výuka předmětu je vedena prostřednictvím cizího jazyka) a částečně je vyučován zároveň s daným nejazykovým předmětem*“ (Kazelleová, Váňová, 2012, s. 8). CLIL ovšem není metoda využívaná výhradně pro výuku anglického jazyka, ale jakéhokoliv cizího jazyka nebo je využívána i jako prostředek pro výuku místního úředního jazyka pro žáky, jejichž mateřský jazyk je jiný (Mehisto, Masrh, Frigols, 2008, s. 12).

Pro snadnější zařazení této metody do výuky v českých školách proběhl v letech 2009–2012 projekt *Tvorba metodických materiálů a postupů pro zavádění výuky angličtiny*

formou CLIL do vyučovacích předmětů 2. stupně ZŠ a nižšího stupně víceletých gymnázií. Ačkoliv autorky hodnotí průběh projektu, do kterého bylo zapojeno sedm pilotních škol z celé České republiky, vesměs kladně, hlavní překážkou, se kterou se setkávaly, jsou vysoké nároky na učitele co se týče času stráveného nad přípravami do hodin², dále je zapotřebí motivovanost vyučujících a vyšší míra spolupráce mezi učiteli jazyků a odborných předmětů. Další komplikací je nízký počet kvalifikovaných učitelů anglického jazyka, Kazelleová a Váňová (2012) uvádějí, že pouze čtvrtina učitelů anglického jazyka na českých základních školách má dostatečnou kvalifikaci. Pro efektivní využití metody CLIL je navíc zapotřebí buď dostatek učitelů cizích jazyků, kteří mají zároveň aprobaci pro některý z odborných předmětů nebo aby vyučující odborného předmětu ovládal anglický jazyk na vysoké úrovni a zvládal i využití metod výuky cizího jazyka (Kazelleová, Váňová, 2012).

Pokud pomineme překážky spojené se samotnou realizací využití metody CLIL, Deller a Price (2007) jako jednu z hlavních výhod uvádějí, že žáci si použitím této metody sami vyzkoušejí použití cizího jazyka, v tomto případě tedy angličtiny, v reálných situacích v životě, ne pouze na předem uměle vytvořených tématech a materiálech daných jazykovými učebnicemi. Během využití metody CLIL navíc dochází k propojení více složek inteligence podle Gardnerovy teorie mnohočetných inteligencí. Při samotné výuce cizího jazyka je kladen vyšší nárok na inteligenci verbálně-jazykovou, s čímž mohou někteří žáci mít problém, ale během využití metody CLIL v odborných předmětech dochází k propojení s dalšími složkami inteligence jako například hudební, logicko-matematické nebo tělesně pohybové (Deller, Price, 2007, s. 7).

Při využívání metody CLIL je třeba stanovit, zda má být využívána systematicky a pravidelně a její používání by mělo vést k dosažení konkrétních výsledků, nebo zda ji využijeme pouze jako prostředek pro zpestření hodin. Vzhledem ke zúžení tématu, v tomto případě na pop music, lze se systematickým využitím CLIL pracovat pouze v ročnících, kde je pop music i náplní učiva. Využití metody CLIL ve spojitosti s jinými tématy není vyloučeno, ale není cílem této práce se jimi zabývat.

Pokud už je zvolena píseň anglická, práce s textem by se neměla omezovat pouze na nácvik deklamace textu a jeho následného propojení s melodií: ochudili bychom se tak

² Oproti tomu Deller a Price (2007) uvádějí jako hlavní výhodu pro učitele to, že se nemusí zabývat dlouhou přípravou obsahu, který bude vyučován, protože ten už je dán povahou odborného předmětu. Otázka je, do jaké míry je ale potřebné a vhodné obsah, především jeho množství, upravit, aby bylo využití metody CLIL stále ještě efektivní a žáci nebyli například zavaleni příliš náročnou slovní zásobou.

o okamžik nenásilného naplňování mezipředmětových vazeb, ale především zde mají žáci možnost pracovat s autentickým textem v cizím jazyce, který napsal většinou rodilý mluvčí. Je v něm využit osobitý styl vyjadřování autora, je do něj promítnut aktuální vývoj jazyka v podobě slangových výrazů, setkáváme se zde s idiomy a s frázemi, které jsou využívány v běžném hovoru (nejde o články v učebnicích, které byly sestaveny odborníky za použití jazyka přesně odpovídajícího úrovni žáků). Gramatická stránka nebo slovní zásoba textů písní se může zdát pro žáky příliš náročnou, ale nejde o to, aby žáci porozuměli textu písně v jeho celém rozsahu a znali význam každého slovíčka. Žáci si většinou lépe pamatují texty svých oblíbených (někdy i neoblíbených) písní než definice z učebnic, a tím se mimoděk mohou přiučit nové slovní zásobě. I kdyby mělo jít jen o tři nová slovíčka v dané písni, ta ostatní, která třeba už znají, si tímto jednoduše procvičí.

VÝZKUMNÁ ČÁST

2 VÝZKUMNÁ ČÁST

Výzkumná část této diplomové práce sestává z několika oddílů. Nejrozsáhlejší podíl zaujímá vlastní výzkum pomocí dotazníkového šetření, jeho výsledky a ověřování platnosti stanovených hypotéz. Úvod této kapitoly je věnován zjišťování, do jaké míry je práce s písní pop music a s anglickou písní pokryta v RVP ZV, v ŠVP vybraných škol a také v učebnicích HV pro 2.stupeň ZŠ.

Celá výzkumná část je tvořena s účelem zjistit současnou míru využití písní pop music na školách. V kapitole 1.2 jsou shrnuta stanoviska muzikologů, hudebních pedagogů a psychologů hovořící jednoznačně pro zařazení pop music do výuky HV už v 70. letech 20. století. Kurikulární reforma, v rámci které byl v roce 2005 uveden v platnost RVP ZV, klade větší důraz na integraci poznatků a lepší mezipředmětové vazby, což práce s anglickou písní pop music splňuje již ze své podstaty díky tomu, že propojuje hudební činnosti s rozvojem jazykových dovedností. Otázkou tedy je, jestli a do jaké míry se přístup učitelů HV a obsah osnov změnil ku prospěchu využití pop music a jaká je realita v praxi.

2.1 Současný stav pokrytí využití pop music v HV v ŠVP vybraných škol a v učebnicích

Tato kapitola výzkumné části diplomové práce je věnována vzhledu do kurikulárních dokumentů, do RVP ZV a ŠVP vybraných škol a zjišťování, do jaké míry je zde zařazena práce s písní pop music v rámci HV, případně v mezipředmětových vazbách s anglickým jazykem. Je třeba zde rozlišovat pojmy nonartificiální hudba a pop music, případně populární hudba. Pro účely této kapitoly můžeme pojmy chápat následovně: NA hudba je pojem nadřazený populární hudbě, pop music je pak specifická kategorie populární hudby (více v kapitole 1.1).

V RVP ZV (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2016) se v osnovách HV s uvedením zařazení písní pop music do výuky nesetkáváme vůbec. Je pravděpodobné, že důvodem je samotná povaha RVP ZV, který je zaměřen spíše na rozvoj kompetencí žáků a jakými prostředky jej má být dosaženo, neuvádí zde konkrétní náplň učiva, čímž je zachována pedagogická autonomie škol. Konkrétní učivo pro dané ročníky je uváděno až v ŠVP jednotlivých škol, ale stále jsou osnovy v ŠVP více obecné než tematické plány pro jednotlivé ročníky. Pro účely této práce bylo prostudováno šestnáct

ŠVP základních škol a víceletých gymnázií z Olomouce, Přerova a okolí, jejichž ŠVP byl volně dostupný na webových stránkách školy v jeho plném rozsahu. Zjištěné poznatky jsou shrnuty podle ročníků:

V prostudovaných ŠVP učební osnovy pro 6. třídy práci s pop music neuvádějí vůbec, pouze jedna ze škol uvádí zařazení „umělé“ písně, jiný ŠVP mezipředmětovou vazbu mezi HV a anglickým jazykem realizovanou zpěvem písní v cizím jazyce (platí pro celý 2.stupeň této ZŠ).

Učební osnovy pro 7. třídy se pouze ve dvou případech zmínily o nonartificiální hudbě, a to v podobně učiva o jazzové hudbě, jazzovém orchestru a Jaroslavu Ježkovi, druhá zmínka byla v rámci poslechových skladeb, kam byly zařazeny i písně z muzikálů nebo rockové, tedy spadající do pop music.

V učebních osnovách pro 8.třídy se už s nonartificiální hudbou i pop music setkáváme častěji (v jedenácti případech z celkového počtu šestnácti ŠVP), což je zřejmě dáno tím, že jsou do učiva zahrnuty dějiny světové nonartificiální hudby. Setkáváme se tu však nejčastěji s nonartificiální hudbou jako s náplní rozvoje poslechových dovedností nebo jde pouze o probírání dějin světové NAH, v jednom případě jsou populární písně uvedeny i jako prostředek rozvoje hry žáků na melodické a rytmické nástroje.

Učební osnovy pro 9. třídy uvádějí zařazení nonartificiální hudby do učiva ve stejném počtu případů jako v 8.třídách, ale v některých případech jde o jiné ŠVP než v případě 8. tříd. Častěji se zde vyskytuje zařazení české NAH. Většinou je zde ale toto učivo pojato spíše pouze z hlediska dějin NAH nebo jako náplň poslechových činností.

RVP ZV a ŠVP tedy k zařazování využití písní pop music do výuky HV nějak výrazně nepřispívají. Proto je dalším bodem této kapitoly analýza učebnic HV pro 2. stupně ZŠ, ve kterých se setkáme s konkrétním učivem.

Pro zjištění pokrytí tématu využití pop music v učebnicích byla vybrána řada učebnic hudební výchovy pro druhý stupeň ZŠ a víceletá gymnázia autorů Alexandrose Charalambidise, Jiřího Pilky a Zbyňka Císaře z roku 1998, schválených Schvalovací doložkou učebnic podle MŠMT na školní rok 2016/2017 (Schvalovací doložky učebnic, 2016). Učebnice jsou analyzovány jednotlivě, hlavním hlediskem je celková prezentace populárních písní v učebnicích s přihlédnutím k anglickým písním.

Učebnice pro 6.ročník

V učebnici pro šesté ročníky druhého stupně ZŠ se v rámci učiva ještě nesetkáváme s populární hudbou, v učebnici jsou pouze uvedeny umělé písně určené ke zpěvu v hodinách HV, jako jsou *Bláznova ukolébavka*, *Frankie dlouhán*, *Hodné štěně*, *Kočka na okně*, *Malé kotě*, *Marnivá sestřenice*, *Náměšť*, *Oranžový expres*, *Rolničky*, *Severní vítr*, *Šaty dělaj člověka* či *Zlaté střevíčky*. Častěji se zde setkáváme s písní lidovou, s anglickou písní se zde nesetkáváme. Učivo šestého ročníku je z velké části zaměřeno na hudební nauku, hudební formy a nejznámější skladatele a jejich tvorbu (což bude ve vyšších ročnících probíráno znovu a podrobněji).

Učebnice pro 7.ročník

Poprvé je pojednáváno o NAH hudbě ve IV. kapitole nazvané „Lidské nešvary a hudba“. Autoři zde upozorňují žáky na fakt, že hudba je v dnešní době často využívána pouze jako kulisa a v některých případech na posluchače skoro až útočí ze všech stran (nákupní centra, obchody, televize, reklamy...), zároveň upozorňují, že tato funkce hudby není pouze současným fenoménem, ale že hudba byla využívána jako podkres k další zábavě např. už ve starověkém Římě při gladiátorských zápasech.

Kromě toho se věnuje také problematice vztahu pop music a drog, upozorňuje na osudy některých slavných muzikantů, kteří zemřeli na předávkování, uvádí příklady žánrů hudby a hnutí s drogami spojených (acid rock, Hippies...), jejichž interpreti se ke zneužívání drog třeba i otevřeně hlásí a je to součástí jejich image. Kapitola je doplněna písněmi k zpěvu *Drnová Chajda* – americká lidová, *Písnička příkladná a pro obveselení všech mladých lidí užitečná* a *Ptáčata* (Jan Nedvěd).

Kapitola o hudebních přehrávačích a nosičích předkládá k zpěvu písně *Jednou ráno* (Radek Pastrňák) a *Klobouk ve křovi* (Jaroslav Ježek, Jan Werich, Jiří Voskovec).

Další z kapitol zabývajících se NAH je „Muzikál“. Rozebírá témata, která bývají zpracována v muzikálech – nejčastěji láska – jako příklady uvádí muzikály Leonarda Bernsteina *West Side Story* a doplňuje písní k zpěvu *Amerika* (česky). Dalšími zmíněnými muzikály jsou *My Fair Lady*, *Hair*, *Jesus Christ Superstar* (doplněno o ukázkou k poslechu), *Divotvorný hrnec* Voskovce a Wericha a *Starci na chmelu*, ke kterým je přiložena píseň k zpěvu *Milenci v texaskách*. Následuje výčet dalších českých muzikálů jako *Krysař*, *Dracula* a *Balada pro banditu* s písní k zpěvu *Zabili, zabili* (M. Štědroň).

Jedna z posledních kapitol probírá téma „Interpret a jeho místo v hudebním umění“, ke které jsou přiloženy pro srovnání poslechy skladeb *Život je jen náhoda* v původní nahrávce

od Voskovce a Wericha a v jiných interpretacích, a skladba *Yesterday* od skupiny Beatles v originálním znění a pak v úpravě pro housle a klavír.

Učebnice pro 8. ročník

V učebnici se střídají kapitoly o světové umělé hudbě s kapitolami o nonumělé hudbě, samo se zde tedy nabízí zapojení aktivit využívajících anglickou píseň.

První kapitola je věnována vymezení pojmů umělé a nonumělé hudba a upozorňuje na jejich často nejasné hranice. První NA píseň k zpěvu je *Letní ukolébavka* (Summertime) George Gershwin z opery *Porgy and Bess*, je zde uveden pouze český text. Učebnice dále zmiňuje Leonarda Bernstaina a jeho muzikálovou tvorbu. Dalšími písněmi k zpěvu jsou *Jít vandroem* Franze Schuberta (jako příklad umělé hudby „překlasifikované“ na populární), *Kde ty kytky jsou* (P. Seeger, J. Fikejzová) a *Jen vítr to ví*, píseň Boba Dylana, ovšem opět pouze s českým textem (I. Fisher).

Další z kapitol zabývajících se NA hudbou už předkládá historický vývoj NA hudby, počínaje americkými tradicemi a popisem jejich vzniku (otrokářství v USA), popisem černošských rytmů a melodií, vznikem blues, ragtime a Scotta Joplina, minstrel show, až přicházíme k počátkům jazzu, Louisi Armstrongovi, dixielandu. Tato kapitola je doplněna zpěvem tradicemi *Starý příběh* (česká slova J. Tichota) a *Stará archa* (česká slova D. Vančura), píseň *Blues na cestu poslední* z dílny Suchého a Šlitra, známou píseň *Zuzana* (S.C. Foster, česká slova J. Škvorecký) a poslechem klavírní skladby *Maple Leaf Rag* Scotta Joplina, v učebnici je uvedena i ukázka not úvodního motivu této skladby. Dále jsou tu písně k zpěvu *Když svatí pochodují*, kde je anglický i český text (M. Kluk) a v závěru kapitoly píseň *Mackie Messer*, pouze s českým textem (hudba K. Weil, slova J. Suchý).

Po kapitolách věnovaných teorii a středověké hudbě se vracíme k vývoji jazzu a moderní populární hudby a jejich žánrů ve 30. a 40. letech. Je zde popisován vznik swingu, složení big bandů, z významných interpretů Ella Fitzgerald, dále Glenn Miller, Benny Goodman, Duke Ellington, Count Basie. K poslechu je uvedena skladba *In the Mood* Glenna Millera a k zpěvu píseň *Chattanooga Choo* (H. Warren) s anglickým textem a typickým tečkovaným, swingovým rytmem.

Následuje kapitola věnující se hudební renesanci, další akordovým značkám a opět přichází kapitola o dalším vývoji NA hudby ve světě. Pokračuje v 50. letech a popisuje oblibu country a westernové hudby a vznik rock and rollu. Z písní k zpěvu jsou zde uvedeny *Život je víc než pěkná tvář* Hanka Williamse (s českým textem J. D. Navrátila),

Když náš táta hrával od Johnyho Cashe, opět s českým textem (J. Vyčítal) a *Šanghaj* (J. Kennedy, H. Williams, český text J. Voldán). Jako ukázka rock and rollu je v učebnici uvedena slavná píseň Billa Haileya *Rock around the Clock*, poslechová ukázka a notový zápis skladby z oblasti rhythm and blues *Cherry Red* (Pete Johnson). K zpěvu je tu pak uvedena píseň *Dajána*, původně od Paula Anky, zde s českým textem Z. Borovce. Výklad o Elvisi Presley je doplněn poslechem písně *Love Me Tender*, k zpěvu je pak tato skladba ve verzi s českým textem *Pár havraních copánků* (text Z. Vavřín). V kapitole jsou dále uvedeny písně k zpěvu *Zpíval jen rokenrol, nic víc* s českým textem Jana Krůty, původně od skupiny Smokie, a *Rokenrol pro Beethovena* z filmu *Šakalí léta* (hudba i slova Ivan Hlas).

V další z kapitol zabývajících se NA hudbou je pojednáváno o vývoji světové NA hudby od 60. let 20. století, a to nejen v USA, ale i v Evropě, a především ve Velké Británii, která je rodištěm slavných The Beatles. Výklad o jejich vzniku a rostoucí popularitě je doplněn poslechem originální nahrávky písně *Yesterday*, která je zde předložena i k zpěvu s českým textem Z. Borovce³. Dále je zde předložena píseň *Let It Be*, u které český text není uveden a autoři navrhují zpívat píseň na libovolnou slabiku a slova zpívat jen v refrénu. Z dalších písní k zpěvu jsou zde uvedeny *Dům u vycházejícího slunce* skupiny Animals (český text Z. Borovec) a *Massachusetts* od Bee Gees s českým textem J. Fikejzové.

V dalších kapitolách jsou uvedeny skupiny Who, Rolling Stones, Pink Floyd, Led Zeppelin, Deep Purple, Black Sabbath, AC/DC a Jethro Tull především jako zástupci hard rocku 70. a 80. let, učebnice se zmiňuje o vlně art rocku a skupinách Genesis a Queen. Dále je zde rozebírán styl disco a jeho podoba v 70. letech, výklad je doplněn písní k zpěvu Fernando od skupiny ABBA, která je zde v českém překladu M. Černého. U této písně sami autoři učebnice uvádějí, že „Tuto píseň můžete zpívat pouze na neutrální slabiku. V české verzi není totiž vzhledem k rytmu písně a přízvučnosti češtiny text o mnoho jednodušší než v originále.“ (Charalambidis, 2002, s. 128). Následují výčty dalších stylů a interpretů jako jsou punk a nová vlna (Sex Pistols, Police), reggae (Bob Marley), nový romantismus (David Bowie, Duran duran, Ultravox, Depeche Mode, R.E.M.), heavy metal (Black Sabbath s Ozzyem Osbournem, Iron Maiden, Alice Cooper, Metallica), rap a hip hop (MC Hammer), dále house music, techno, na závěr kapitoly world music, „stadionový rock

³ S komentářem: „*My si můžeme píseň zazpívat v anglickém originálu, zvládneme-li to, nebo s českým textem, který není sice tak zdařilý, ale na druhou stranu je srozumitelný.*“ (Charalambidis, 2002, s. 95). Příhodnější by v tomto případě mohlo být uvedení not s originálním textem a příložením jeho překladu.

(Bruce Springsteen, U2 a Peter Gabriel), hudba popová (Michael Jackson), na závěr kapitoly autoři stručně popisují vývoj významu pojmu „střední proud“. Kapitola je zakončena písní k zpěvu *To by nebylo fér*, originál od Vangelis, zde v české verzi Hany Zagorové.

Závěr učebnice patří kapitole o umělé hudbě 20. století, která je doplněna písní k zpěvu *Málo mě znáš*, původně od P. McCartneyho, zde opět přeloženo do češtiny Pavlem Vrbou. Celá učebnice je zakončena srovnávacími poslechy skladeb *Rhapsody in Blue* G. Gershwin a *Bohemian Rhapsody* skupiny Queen.

Učebnice pro 9. ročník

Učebnice pro deváté třídy se zabývá dějinami české umělé a neumělé hudby. V učebnicích pro nižší ročníky jsme se v aspoň některých kapitolách mohli setkat se zahraniční tvorbou, v této učebnici však kvůli povaze učiva tento aspekt chybí, je zde poukázáno pouze na zahraniční vlivy, které jsou znatelné už v české poválečné populární hudbě, dále pak v 70. a 80. letech a v době po Sametové revoluci.

Po prostudování výčtu písní předložených v učebnicích, ať už určených k poslechu nebo ke zpěvu, lze dojít k závěru, že písně neumělé hudby jsou v učebnicích zastoupeny hojně, písně spadající vyloženě do pop music už méně. Počet populárních písní v učebnici se zvyšuje s ročníky, a to díky rozložení probíraných témat v rámci osnov, neumělá hudba je více zahrnuta do učiva osmé a deváté třídy. Neradostným zjištěním je fakt, že ačkoliv jsou zde uváděny i skladby zahraničního původu, především v učebnici pro 8. ročník, která se téměř z poloviny zabývá zahraniční neumělou hudbou, jsou téměř ve všech případech uváděny s českým textem, čímž jsou jednak žáci ochuzeni o autenticitu tohoto hudebního materiálu, ale také o možnost nenásilným způsobem pracovat s anglickým jazykem. Jedním z možných faktorů, proč tomu tak je, může být okolnost, že učebnice byly vydány v roce 1998 (2. vyd. v roce 2002, téměř nezměněné), tedy v době, kdy nebyla výuka angličtiny na základních školách na takové úrovni, aby ji žáci (i učitelé) byli schopni využít i v jiných předmětech. Je ovšem skoro až nepochopitelné, že se s tímto přístupem ve výukových materiálech schválených MŠMT setkáváme v roce 2016, v době, kdy je úroveň výuky cizích jazyků mnohem vyšší, a především jsou žáci cizím jazykům více vystavováni i v době mimo vyučování a nejčastěji právě prostřednictvím pop music.

Pokud se tedy učitel HV chce písním pop music věnovat více nebo skrze ně žákům přibližovat jiné učivo, zapojit žáky do vokálně-instrumentálních činností za využití pop

music, musí zapátrat v doplňující literatuře a dalších zdrojích, učebnice samotné k využití pop music příliš nenabádají a téměř až popírají možnost využití anglických textů písní k prospěchu rozvoje dovedností žáků v cizím jazyce.

2.2 Výsledky výzkumu

2.2.1 Metodika výzkumného šetření

Výzkumné šetření v rámci této diplomové práce bylo provedeno metodou kvantitativního výzkumu za použití dotazníkového šetření. Pro šetření byly využity dva rozdílné dotazníky, jeden pro žáky na 2.st. ZŠ a druhý pro učitele HV na 2.st. ZŠ. Vzhledem k tomu, že pro tento typ výzkumu nebylo možné využít některý ze standardizovaných dotazníků, byly otázky dotazníků sestaveny na základě stanovených cílů této diplomové práce. Dotazníky obsahovaly 10 nebo 11 otázek. V dotazníku byly využity otázky uzavřené i polouzavřené, ve kterých bylo na výběr z více možností i možnost doplnění vlastní odpovědi. U některých otázek je možnost výběru z více odpovědí, v závěru dotazníku jsou umístěny dvě nebo tři otevřené otázky (Váňová, Skopal, 2002).

Dotazníky pro žáky byly v tištěné formě distribuovány na základní školy a víceletá gymnázia v Olomouci a Přerově. Požadavek pro školy, jejichž žáci se výzkumu zúčastnili, byl ten, aby byly zapojeny maximálně dvě různé třídy (ne paralelní ročníky) jednoho učitele HV. Tímto způsobem byli do výzkumu zapojeni žáci z pěti škol, z celkem dvanácti tříd. Vzhledem k faktu, že učitelů HV bylo na těchto pěti školách pouze šest, byl dotazník rozeslán dalším učitelům ze základních škol a víceletých gymnázií povětšinou z Olomouckého a Moravskoslezského kraje v elektronické podobě (umístěn na webovou stránku).

Zpracování dat z výsledků výzkumu je provedeno pomocí výpočtu absolutní a relativní četnosti (uvedeno v tabulkách a grafech). Pro ověření platnosti formulovaných hypotéz je využito testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní kontingenční tabulku. Data vhodná pro doplnění těchto tabulek jsou vybrána tak, aby nejlépe odpovídala kritériím formulovaných v alternativních hypotézách. Pro posouzení vzájemného vlivu zkoumaných

jevů je využito vzorce:
$$\chi^2 = \frac{(ad-bc)^2}{(a+b)(a+c)(b+d)(c+d)} \cdot n$$

Svoboda (2012) uvádí kritickou hodnotu 3,841, která je uvedena v tabulce pro chí-kvadrát pro jeden stupeň volnosti a s hladinou významnosti 0,05, při jejímž překročení lze usoudit na platnost stanovené hypotézy, tedy se prokázalo vzájemné ovlivňování dvou zkoumaných jevů. Při nepřekročení této hodnoty není vzájemný vztah dvou jevů dostatečně významný a dochází k přijetí hypotézy nulové.

2.2.2 Výzkumný nástroj

Vedle otázek zaměřených na využití písní pop music v HV, způsob jejich použití a zjištění konkrétních písní měly dotazníky za úkol taktéž zjistit průměrný počet žáků ve skupinách ve výuce HV a hodinovou dotaci HV na školách.

Dotazníky pro žáky (příloha č. 1) byly zaměřeny na zjištění způsobu, jakým se v hodinách s písněmi nejčastěji pracuje, jestli tento způsob žáky baví, dále jestli se žáci chtějí pop music v hodinách věnovat a proč ano, případně proč ne, jestli se žáci aktivně věnují pop music i mimo hodiny HV. Na konci dotazníku mohli žáci uvést konkrétní písně, se kterými v hodinách pracují a také písně, které by si oni osobně přáli zařadit do HV

Dotazníky pro učitele (příloha č. 2) měly za úkol zjistit důvody, proč se v hodinách HV věnují nebo nevěnují písním pop music, kritéria pro jejich výběr, jak s písní metodicky pracují

a kolik času jsou ochotni této oblasti věnovat. Na konci dotazníku byl opět prostor pro uvedení příkladů písní, které učitelé v hodinách používají a kterým by se v budoucnu chtěli věnovat, a navíc byl přidán prostor pro vlastní komentář k tématu

2.2.3. Charakteristika zkoumaného souboru

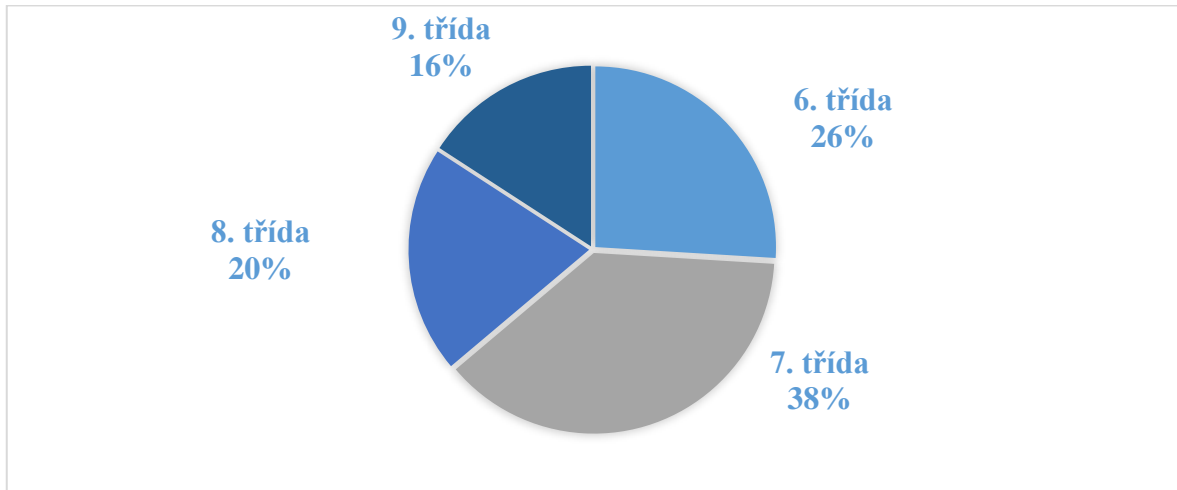
Do průzkumu byli zapojeni žáci druhého stupně ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií v Olomouci a Přerově. Počet platně vyplněných dotazníků dosáhl 227 kusů. Respondenty byli žáci 6. – 9. tříd.

Druhou skupinou respondentů byli učitelé HV na 2.st. ZŠ a v odpovídajících ročnících víceletých gymnázií, což bylo také jediné kritérium, které bylo zohledňováno pro výběr respondentů. Kromě učitelů HV ze škol, na kterých byly sbírány odpovědi žáků, byli osloveni učitelé HV na 2. st ZŠ napříč ČR. Celkový počet respondentů je osmnáct.

2.2.4 Výsledky dotazníkového šetření

2.2.4.1 Dotazník pro žáky:

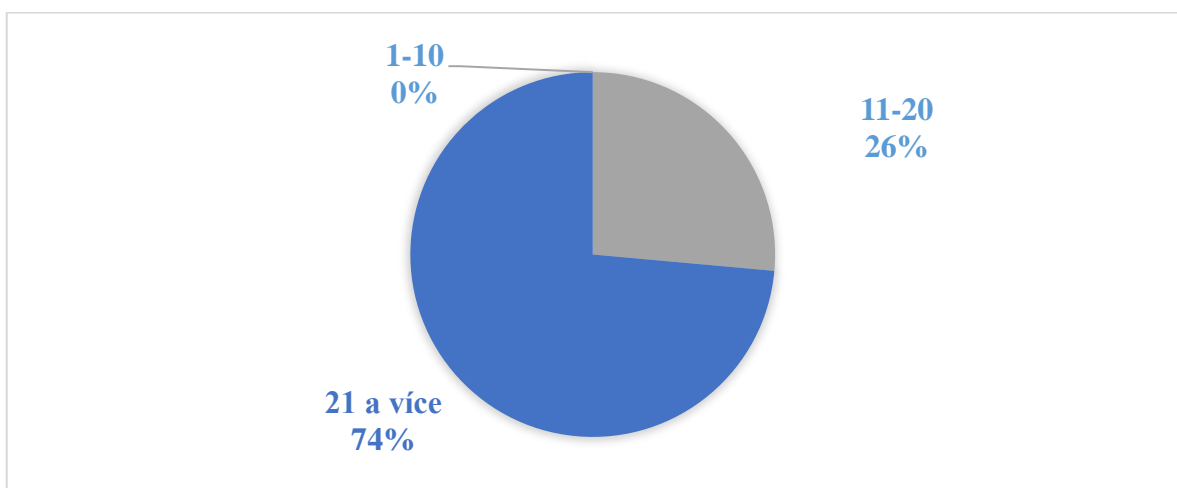
Zastoupení tříd, které se průzkumu zúčastnily (Graf 1): 59 žáků 6. třídy (25,9 %), 86 žáků 7. třídy (37,8 %), 46 žáků 8. třídy (20,3 %) a 36 žáků 9. třídy (15,8 %).

Graf 1 Zastoupení tříd v průzkumu

Na otázku ohledně týdenní hodinové dotace hudební výchovy na dané škole 100 % respondentů uvedlo, že mají jednu vyučovací hodinu hudební výchovy týdně.

Graf 2 zobrazuje rozložení počtu žáků v dotazovaných třídách: 26 % uvedlo počet 11-20 žáků ve skupině, 74 % 21 a více žáků ve skupině, nikdo z respondentů neodpověděl, že by v jejich skupině v HV bylo 10 a méně žáků.

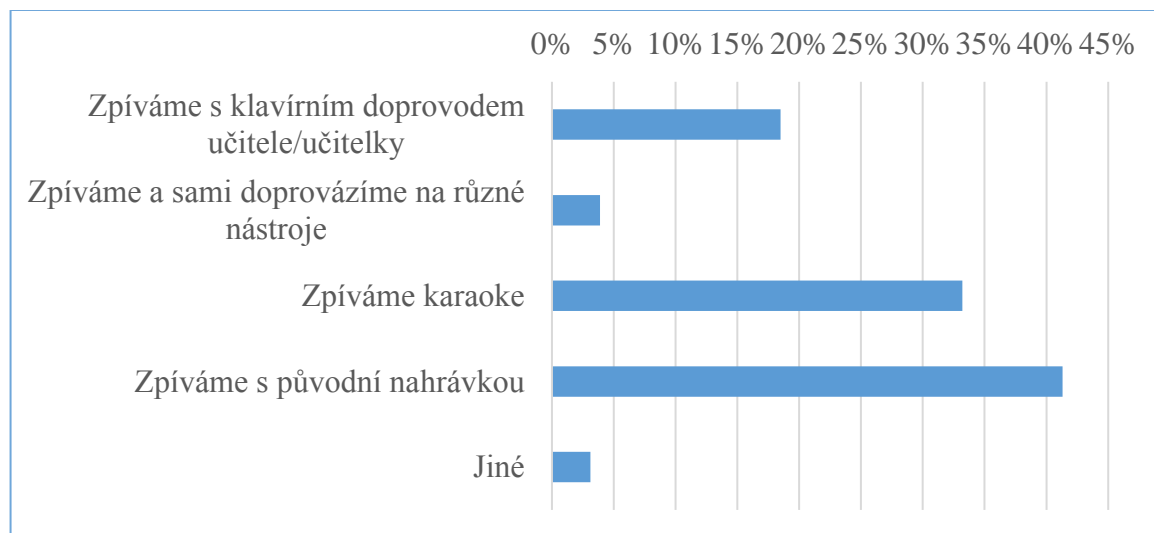
Graf 2 Průměrný počet žáků ve skupině

Na otázku, zda se v hodinách hudební výchovy žáci věnují i písním pop music odpovědělo ano 82 % respondentů a ne 18 % respondentů.

Poměr nejčastěji používaných metod způsobu práce s písněmi pop music vidíme v tabulce 1. Nejčtenější odpovědí je zpívání s původní nahrávkou (41 %) nebo jako karaoke (33 %), až třetí v pořadí se vyskytuje zpěv s doprovodem učitele (19 %). Odpověď v kolonce „Jiné“ využila pouze 3 % respondentů, zde bylo uváděno „zpracování referátů“ nebo „pouhý poslech písní“.

Způsob	absolutní četnost (n)	relativní četnost (%)
Zpíváme s klavírním doprovodem učitele/učitelky	48	19 %
Zpíváme a sami doprovázíme na různé nástroje	10	4 %
Zpíváme karaoke	86	33 %
Zpíváme s původní nahrávkou	107	41 %
Jiné	8	3 %

Tab. 1 Způsob práce s písní pop music v hodině HV

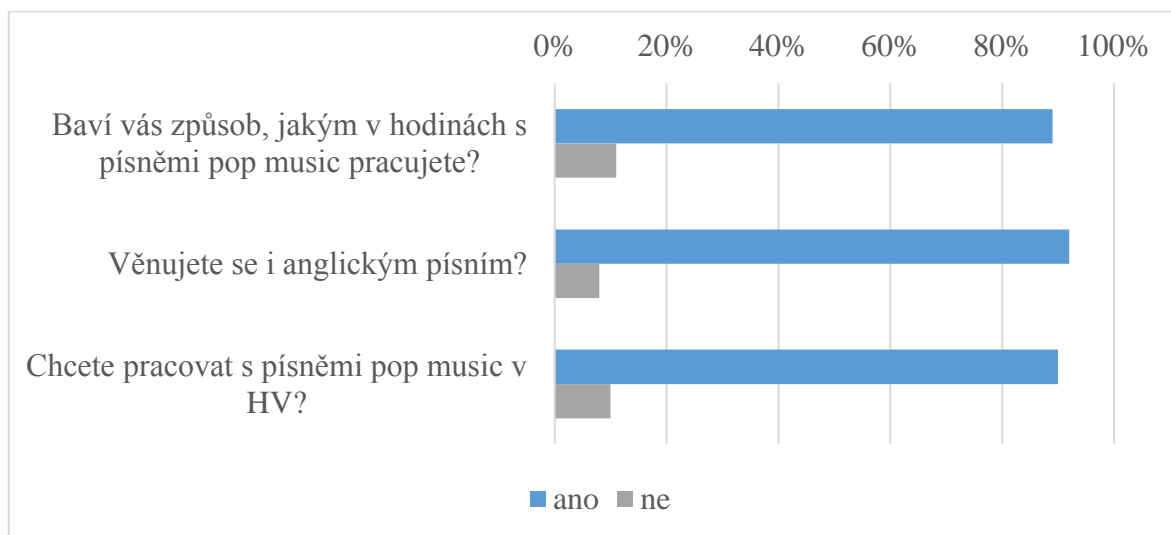
Graf 3 Způsob práce s písní pop music v hodině HV

V Grafu 4 jsou shrnuty odpovědi na otázky: Baví vás způsob, jakým v hodinách HV pracujete s písněmi pop music? Věnujete se v hodinách i anglickým písním? Chcete pracovat v HV s písněmi pop music?

Žáků, kteří odpověděli, že je způsob, kterým s písněmi pop music v hodinách nejčastěji pracují, baví, bylo 89 %, 11 % uvedlo, že je obvyklý způsob nebaví.

Anglickým písním se podle odpovědí v průzkumu v hodinách HV věnuje 92 % žáků, 8 % tvrdí, že se anglickým písním nevěnují.

Na otázku, zda se písním pop music v hudební výchově žáci chtějí věnovat, odpovědělo kladně 89 % žáků a 11 % záporně.

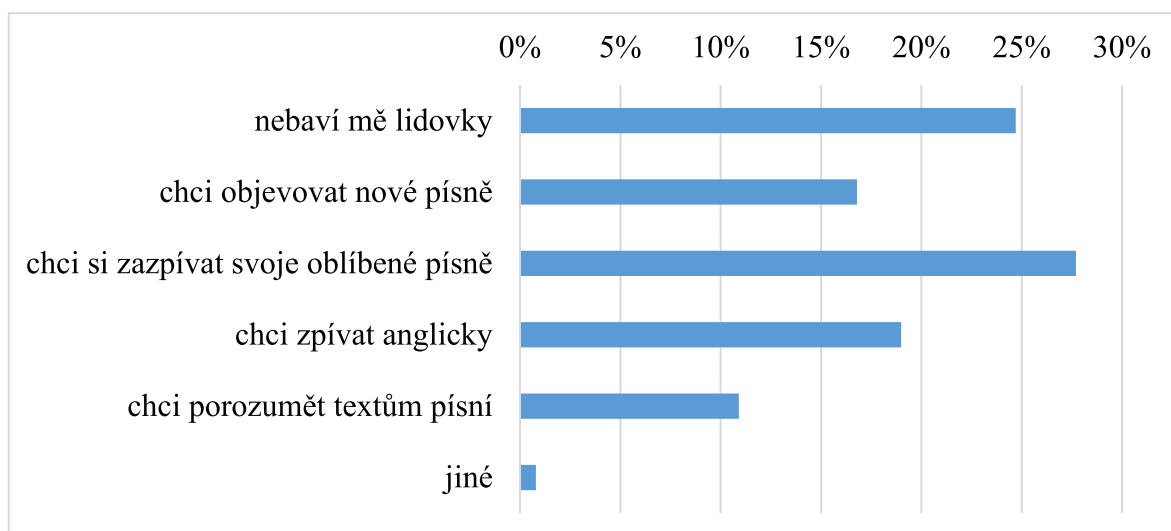

Graf 4 Zjišťování, jestli žáky způsob baví, jestli pracují i s anglickými písněmi a jestli se písním pop music věnovat chtějí

Bylo zjištěno, že nejčastější důvod, proč žáci v hodinách s písněmi pop music pracovat chtějí, je ten, aby si mohli zazpívat svoje oblíbené písně a dále fakt, že je nebaví lidové písně (tabulka 2). Odpověď na možnost „jiné“ využili pouze 4 respondenti a nebyly uváděny významné odpovědi, jedna z odpovědí zněla „nechci se učit, ale zpívat“.

Důvod	absolutní četnost (n)	relativní četnost (%)
nebaví mě lidovky	122	25 %
chci objevovat nové písně	83	17 %
chci si zazpívat svoje oblíbené písně	137	28 %
chci zpívat anglicky	94	19 %
chci porozumět textům písní	54	11 %
jiné	4	1 %

Tab. 2 Důvody, proč žáci s písněmi pop music v hodinách HV pracovat chtějí

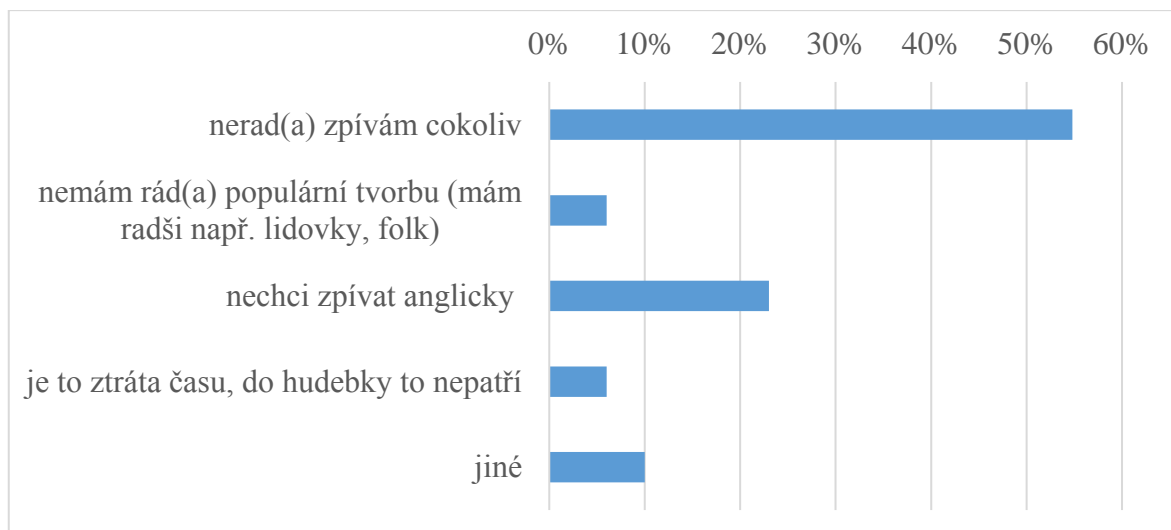

Graf 5 Důvody, proč žáci s písněmi pop music v hodinách HV pracovat chtějí

Ze sesbíraných odpovědí shrnutých v tabulce 3 vyplývá, že hlavním důvodem, proč někteří žáci písně pop music v hudební výchově nechtějí, je to, že celkově neradi zpívají nebo nechtějí zpívat anglicky. Možnost slovní odpovědi v řádku „jiné“ využili pouze 3 respondenti, mezi odpověďmi bylo uvedeno například „rád jen poslouchám“.

Důvod	absolutní četnost (n)	relativní četnost (%)
nerad(a) zpívám cokoliv	17	55 %
nemám rád(a) populární tvorbu	2	6 %
nechci zpívat anglicky	7	23 %
je to ztráta času, do hudebky to nepatří	2	6 %
jiné	3	10 %

Tab. 3 Důvody, proč žáci s písněmi pop music v hodinách HV pracovat nechtějí

Graf 6 Důvody, proč žáci s písněmi pop music v hodinách HV pracovat nechtějí

Na otázku, zda se žáci věnují písním pop music i mimo hodiny hudební výchovy, odpovědělo 74 % respondentů ano a 26 % ne.

Podle sesbíraných odpovědí (tabulka 4) se žáci nejčastěji mimo hudební výchovu věnují písním pop music (zpěvu, poslechu, hraní) ve sprše (24%), s kamarády (23%), u počítače jako karaoke (20%) nebo se sami doprovázejí na nástroj (18%). Mezi odpověďmi v kategorii „jiné“, které využilo 24 respondentů, se vyskytovalo „jen poslouchám“, „u domácích prací“, „kdykoliv a kdekoliv“.

Kde mimo HV se žáci věnují pop music	absolutní četnost (n)	relativní četnost (%)
doma a sám/sama se doprovázím na nástroj	67	18 %
u počítače jako karaoke	74	20 %
s kamarády	86	23 %
ve sboru, v hodinách zpěvu, v kroužku, kapele	31	8 %
ve sprše	89	24 %
jiné	24	6 %

Tab. 4 Kde mimo HV se žáci věnují pop music

Graf 7 Kde mimo HV se žáci věnují pop music

Na otázku „Vypište příklady písní pop music, se kterými v hodinách pracujete“ odpovědělo pouze 95 respondentů. Uvedeny jsou nejčastější odpovědi, jsou seřazeny podle četnosti uvedení interpreta a k nim nejčastěji uváděné písně:

1. Imagine Dragons: *Radioactive, Demons*
2. Adele: *Skyfall, Hello, Someone Like You, Rolling in the Deep*
3. Lukas Graham: *7 years*
4. Hozier: *Take Me to Church*
5. Beatles: *Yesterday, Let It Be*; Alan Walker: *Faded* (shodně na pátém místě)

Další interpreti a skladby se vyskytovaly ve velmi nízkých počtech, někdy i pouze v jediné odpovědi. Vyskytovali se mezi nimi interpreti a písně z nejnovějších hitparád, ale také třeba ABBA, písně Suchého a Šlitra, písně z českých i zahraničních muzikálů, někteří respondenti uváděli žánry, kterým by se chtěli věnovat, např. rock, hip hop, rap.

Skladby, se kterými by žáci v hodinách chtěli pracovat, se často shodovaly s těmi, u nichž jiní žáci uváděli, že s nimi v hodinách pracují (například od skupiny Imagine Dragons), odpovědi se málo opakovaly. Vyskytlo se několik rockově zaměřených jedinců (Offspring nebo Three Days Grace) a několik recesistů uvedlo výstřelky jako *Coconut song* (píseň ve sborové úpravě o tom, jaké výhody a nevýhody poskytuje kokosový ořech) nebo *Pink Fluffy Unicorn* (dětská píseň na motivy seriálu My Little Pony).

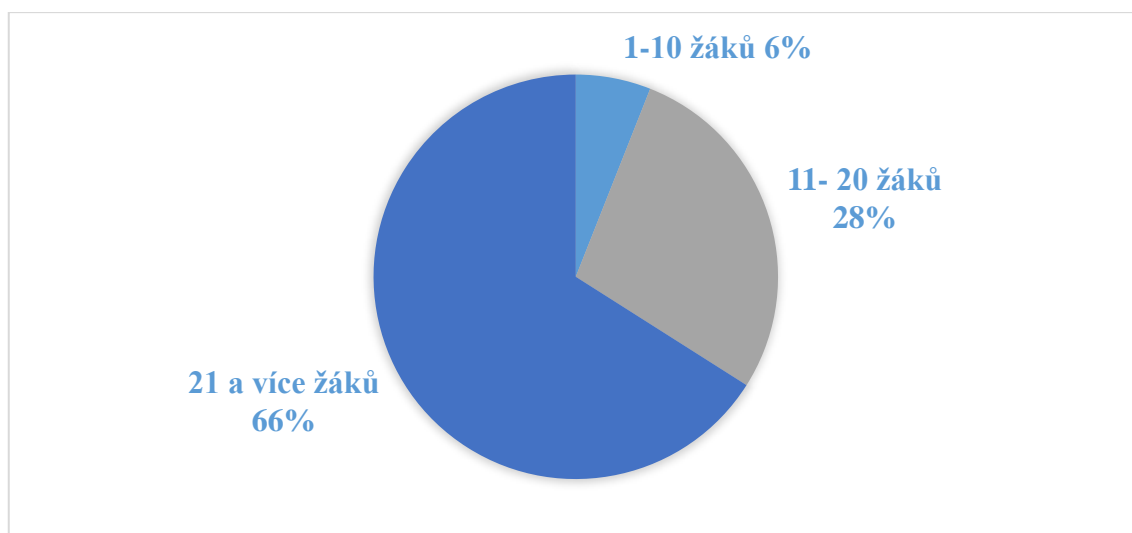
2.2.2.2 Dotazník pro učitele

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že na školách, kde působí dotazovaní učitelé, je ve většině případů – 78 % – hodinová dotace hudební výchovy pouze jedna hodina týdně. Další odpovědi se vyskytovaly pouze jednotlivě, a to dvě hodiny HV týdně, 3 hodiny týdně nebo možnost, kdy třída je rozdělena na dvě skupiny, první pololetí má jedna skupina 2 hodiny týdně hudební výchovu a druhá skupina výtvarnou výchovu a na druhé pololetí se skupiny vymění. V jedné z odpovědí bylo uvedeno, že sedmý ročník má dvě hodiny týdně, ostatní po jedné hodině týdně.

Průměrný počet žáků ve skupině (tabulka 5) je v 66 % odpovědí nad 21 žáků, necelá třetina odpovědí – 28 % – uvádí počet 11-20 žáků, pouze v jednom případě méně než deset žáků

počet žáků ve skupině	absolutní četnost (n)	relativní četnost (%)
1-10	1	6 %
11-20	5	28 %
21 a více	12	66 %

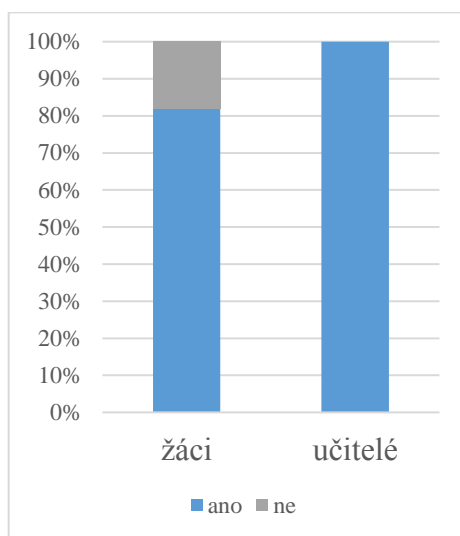
Tab. 5 průměrný počet žáků ve skupině

Graf 8 průměrný počet žáků ve skupině

Na otázku, zda do hodin hudební výchovy zařazují taktéž písně pop music, odpovědělo 100 % dotazovaných učitelů, že ano. To je v rozporu s odpověďmi žáků (průzkumu se zúčastnili všichni učitelé HV těch žáků, kteří byli zapojeni do průzkumu), srovnání odpovědí žáků a učitelů je předloženo v grafu 9. Možné důvody, proč žáci

odpovídali, že s pop music v hodinách nepracují, jsou špatné pochopení definice, co vše patří do pop music nebo negativní postoj celkově k aktivitám v hudební výchově nebo k pop music (někteří žáci odpovídali stylem nepracujeme s nimi, nechci s nimi pracovat/nechci zpívat cokoliv, mimo HV se pop music nevěnuji).

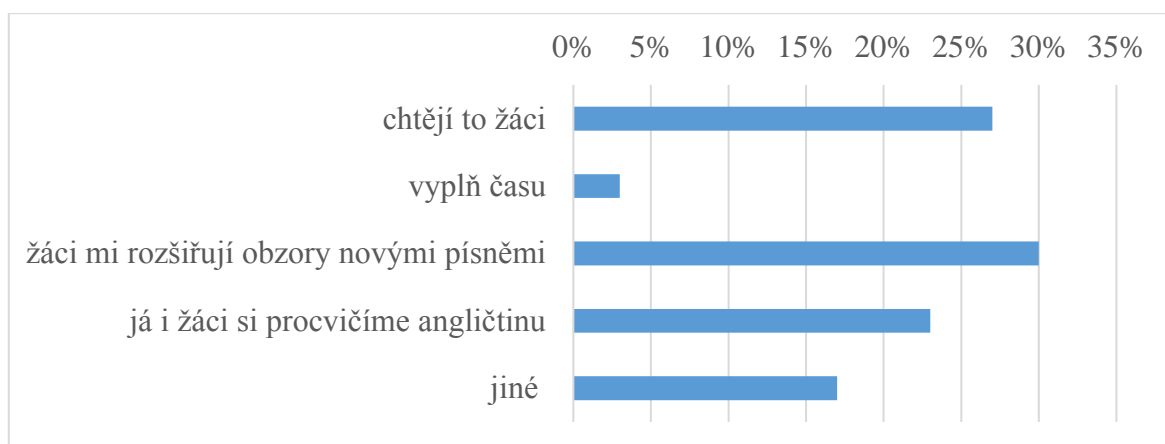

Graf 9 Srovnání odpovědí žáků a učitelů, jestli se písničkám popmusic v hodinách HV věnují

Mezi nejčastější důvody, jejichž přehled je uveden v tabulce 6, proč učitelé do výuky hudební výchovy zařazují písničky pop music, patří, že jim žáci rozšiřují obzory novými písničkami (30%) a že si tyto aktivity přejí žáci (28%). Jako odpovědi v sekci „jiné“, na kterou odpovědělo 7 respondentů, učitelé uváděli důvody, že práce s písničkami pop music je i žáky baví, že sami zařadili pop music do ŠVP, protože si myslí, že to patří ke všeobecnému vzdělání z důvodu, že tato hudba nás obklopuje, nebo také „Máme činnostní HV (všichni žáci hrají na nástroje) a „popiny“ jsou dostatečně jednoduché“.

Důvody	Absolutní četnost	Relativní četnost
chtějí to žáci	11	28 %
výplň času	1	3 %
žáci mi rozšiřují obzory novými písničkami	12	30 %
já i žáci si procvičíme angličtinu	9	22 %
jiné	7	17 %

Tab. 6 Důvody pro zařazení písniček pop music do výuky

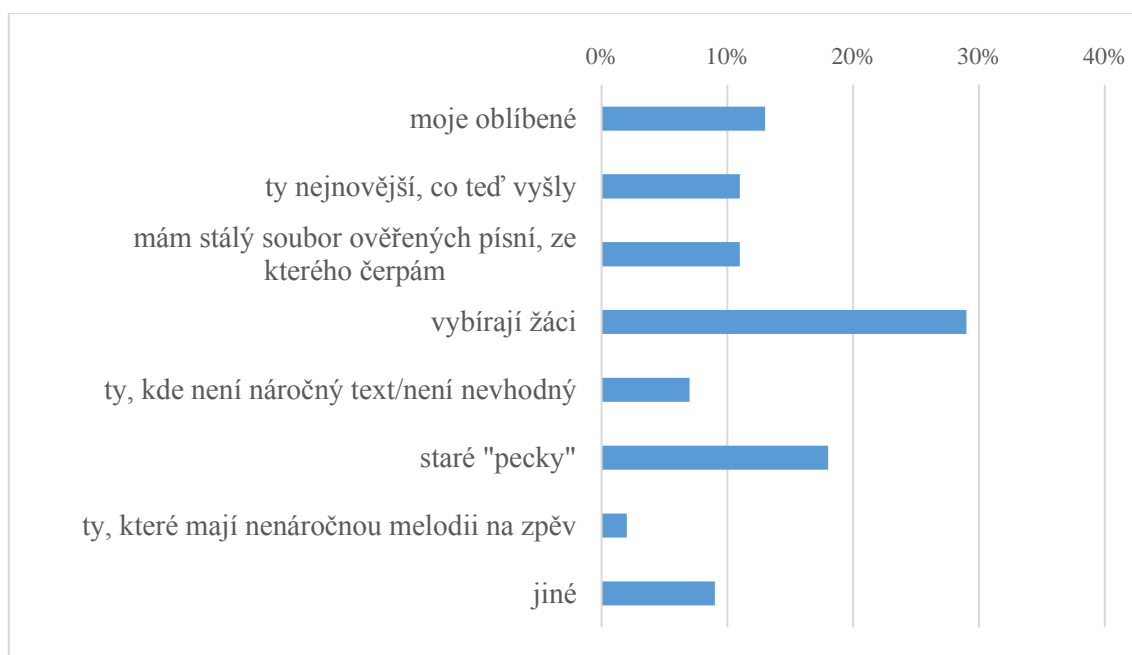

Graf 10 Důvody pro zařazení písní pop music do výuky

Nejčastějšími kritérii pro výběr skladeb pro zařazení do výuky hudební výchovy, shrnutými v tabulce 6, se ukázalo být to, že učitelé preferují „staré pecky“ (18%) nebo své oblíbené písně (13%), ale nejčastěji nechávají žáky, aby vybrali skladby (29%). Slovní odpovědi v kolonce „jiné“ (kde odpověděli pouze 4 respondenti) byly uváděny preference zejména hitů známých skupin z minulosti, „hledání kompromisu mezi možnostmi žáků a přiměřeností melodií, rytmů a textů“ nebo výběr skladeb, „které obsahují nějaké výukové učivo (zajímavé rytmicky či intonačně)“.

Kritéria výběru	absolutní četnost (n)	relativní četnost (%)
moje oblíbené	6	13 %
ty nejnovější, co teď vyšly	5	11 %
mám stálý soubor ověřených písní, ze kterého čerpám	5	11 %
vybírají žáci	13	29 %
ty, kde není náročný/nevhodný text	3	7 %
staré "pecky"	8	18 %
ty, které mají nenáročnou melodii na zpěv	1	2 %
jiné	4	9 %

Tab. 6 Kritéria pro výběr skladeb vhodných pro zařazení do výuky

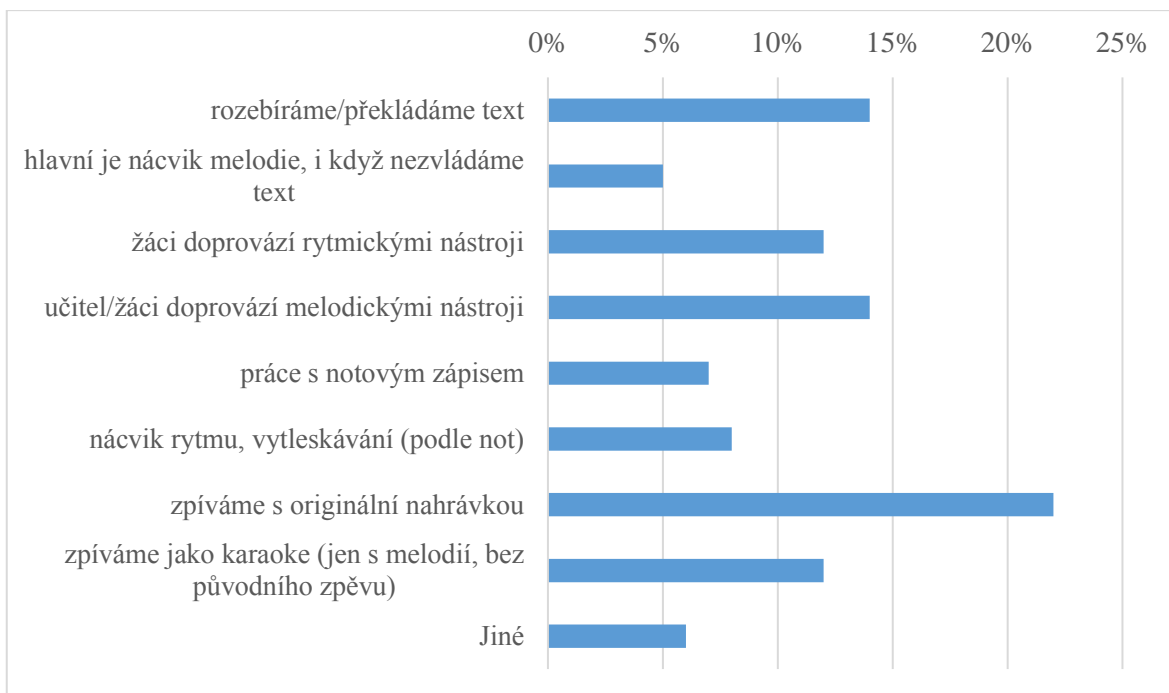

Graf 11 Kritéria pro výběr skladeb vhodných pro zařazení do výuky

Způsoby, kterými se v hodinách HV dotazovaných učitelů nejčastěji pracuje s písněmi pop music (tabulka 7), jsou zpěv s originální nahrávkou (22%), rozbor textu (14%) nebo zpěv za doprovodu melodických nástrojů učitelem nebo žáky (14%). Mezi slovními odpověďmi u možnosti „jiné“ (4 respondenti) byla zmíněna spolupráce s učitelem anglického jazyka při práci s textem písně.

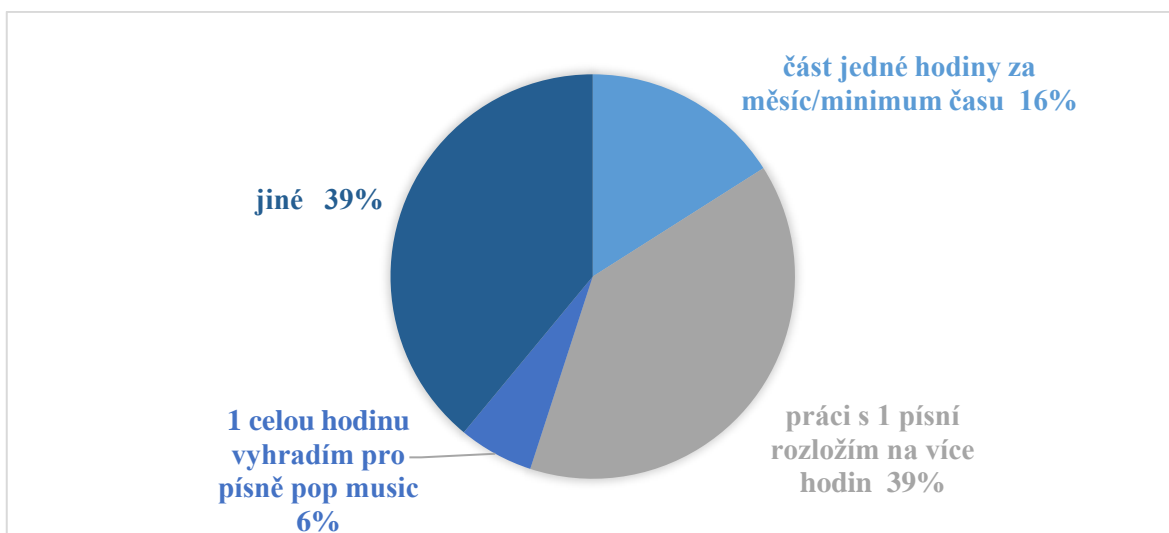
Způsob práce	absolutní četnost (n)	relativní četnost (%)
rozebíráme/překládáme text	9	14 %
hlavní je nácvik melodie, i když nezvládáme text	3	5 %
žáci doprovází rytmickými nástroji	8	12 %
učitel/žáci doprovází melodickými nástroji	9	14 %
práce s notovým zápisem	4	7 %
nácvik rytmu, vytleskávání (podle not)	5	8 %
zpíváme s originální nahrávkou	14	22 %
zpíváme jako karaoke (jen s melodií, bez původního zpěvu)	8	12 %
Jiné	4	6 %

Tab. 7 Způsob práce s písní

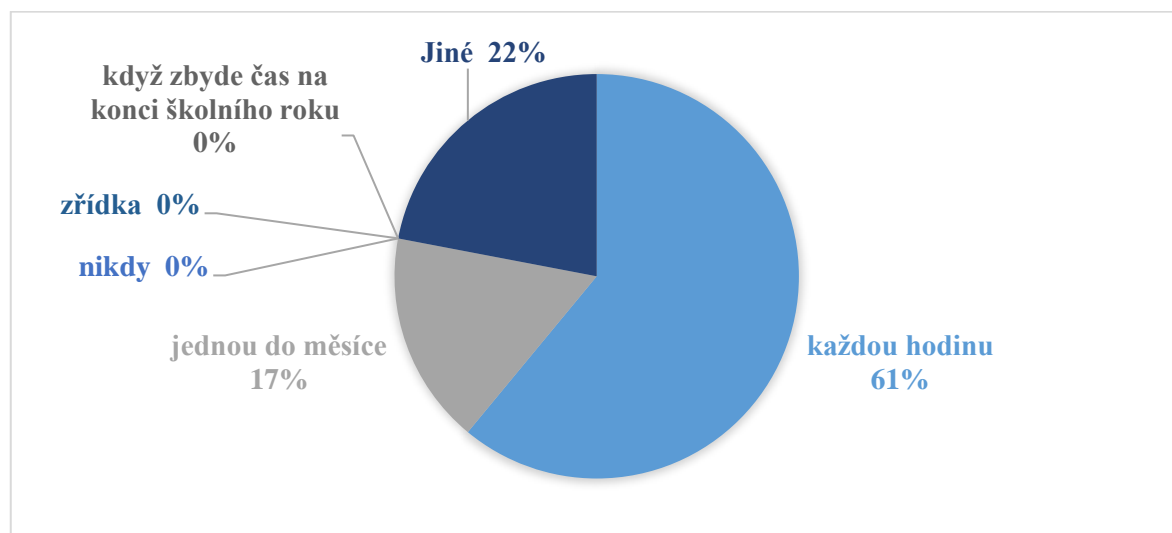
Graf 12 Způsob práce s písní

Na otázku, kolik času jsou učitelé ochotni věnovat písním pop music, byly získány různorodé odpovědi od celé hodiny (6%) až po minimum času (16%), celkový přehled odpovědí je zobrazen v grafu 13. Mezi slovními odpověďmi u možnosti „jiné“ se vyskytovaly odpovědi, že pop music učitel využívá jako vyplnění času při jiných tématech, v rámci historie pop music se jim věnují více, u nižší ročníků s pop music pracují méně, ve vyšších ročnících skoro každou hodinu nebo že pop music zařazují jako část každé hodiny.

Graf 13 Kolik času jsou učitelé ochotni práci s pop music věnovat

Dotazem, jak často učitelé zařazují pop music do náplně hodin (graf 14) zjišťujeme, že mezi respondenty nebyl ani jeden učitel, který by pop music nezařazoval vůbec nebo třeba až na konci školního roku, pokud zbyde čas. Většina učitelů (61%) uvedla, že se pop music věnují každou hodinu, 17 % jednou do měsíce. Odpovědi čtyř respondentů, kteří odpověděli slovně v sekci jiné, zahrnovaly, že se řídí aktuální situací nebo že zařazují pop music téměř do každé hodiny na 5-15 minut.

Graf 14 Jak často jsou učitelé ochotni věnovat se pop music

Jako příklady, se kterými písněmi učitelé v hodinách pracují, byli uváděni většinou jen interpreti, objevily se notoricky známé skupiny a interpreti jako jsou The Beatles, ABBA, Michael Jackson, Suchý a Šlitr, následovali interpreti, jejichž volba odpovídá spíše preferencím žáků, jako například Sebastian, Ben Cristovao, Kryštof, Slza, Adele a Rihanna a další aktuálně populární interpreti a skupiny a pak také třeba písničkář Jaromír Nohavica, Xindl X nebo Tomáš Klus.

Výčet jednoho z učitelů obsahoval: *Imagine* (John Lennon), *I do it for you* (Bryan Adams), *It's my life* (Bon Jovi), *Lay all your love on me* (ABBA), *Co se všechno může stát* (Olympic), *Lepší ako sme* (Anna Veselovská) a *Po schodoch* (Richard Müller).

Mezi příklady písní, se kterými by učitelé do budoucna chtěli pracovat, byly uvedeny skupiny Metallica, ACDC, Megadeath, dále David Guetta, hudba 50., 60. a 70. let. Někteří uváděli, že se nechávají inspirovat žáky nebo nemají žádné konkrétní plány nebo přání.

Učitelé měli možnost na konci dotazníku připojit svůj vlastní komentář. Komentáře jsou zde ocitovány v původní podobě:

„4.– 5. třída – zaměřeno na lidové písně, Orffův instrumentář, percussion a boomwhackers. 6.– 9. třída – činnostní výuka, žáci vybírají basu, bicí, flétnu, klávesy nebo kytaru a rok na nástroj hrají v hodinách Na konci roku pořádáme koncert Rockový dýchánek, na kterém zahrajeme rodičům a spolužákům.“

„Populární hudbu vnímám jako rovnocennou klasické. Je to prostě jen jiný druh. Takže stejně jako bereme dějiny klasické hudby, stejně procházíme populární hudbu. K tomu se populární hudba hodí i jako možnost vyplnění hodiny při indispozici učitele – pouštíme si skupiny a zpíváme s nimi. Na konci roku (pololetí) též jako karaoke – i když ve skutečnosti je to opět nahrávka kompletní, protože karaoke málo kdo zazpívá. Ale je to na mikrofony třeba ve dvojicích, nasvítí si text a zpívají.“

„Dětem je tato hudba blízká, pracovat s ní jako s učebním materiálem (Rozbor + instrumentální hra) lze spíše ve vyšších ročnících. V nižších lze uplatnit elementární doprovody při pohybových aktivitách.“

„Pop music pokládám za součást výuky HV – nikoli hlavní náplň. S 1 hodinovou dotací ve třídě o 30 žácích se toho až tak moc stihnout nedá. Mým cílem je, aby žáci zpívali (pokud možno i správně technicky), a k tomu využívám i písně lidové (lidový dvojhlas) a kánony. Domnívám se, že cesta k popu (zvláště anglickému) je pro žáky 2. stupně ZŠ/víceletého gymnázia jednodušší než k české písni. Tu se jim snažím zprostředkovat ve svých hodinách.“

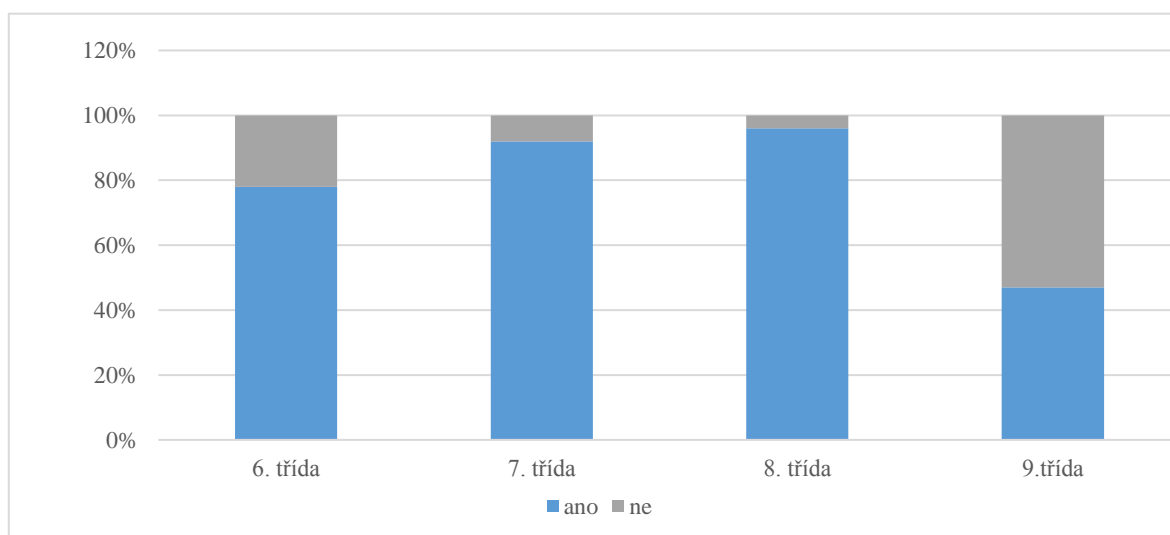
Pro potvrzení nebo vyvrácení hypotézy číslo 1, tedy zjišťování, jestli je práce s písněmi pop music zastoupena v nižších ročnících méně často než ve vyšších ročnících, byly srovnávány hodnoty počtu žáků z daných tříd a jejich odpovědi, jestli v hodinách s pop music pracují nebo ne. Byly vybrány dvě krajní hodnoty, které představuje 6. třída a 9. třída a zkoumány odpovědi těchto žáků.

Třída	Věnujete se v HV písničím pop music?	
	ano	ne
n=89		
6	a) 46	b) 7
9	c) 17	d) 19

Tab. 8 Čtyřpolní kontingenční tabulka pro test závislosti míry práce s popmusic v HV na třídě základní školy

$$\chi^2 = \frac{570025}{3125304} \cdot 89 \qquad \chi^2 = 16,02$$

Díky tomu, že došlo k výraznému překročení hranice hodnoty 3,841, můžeme tvrdit, že ve vyšších ročnících se v hudební výchově opravdu pracuje s pop music častěji než v nižších ročnících druhého stupně základních škol, byla tedy přijata alternativní hypotéza.

Graf 15 Odpovědi žáků na otázku, zda v HV pracují s pop music

Pro srovnání je zde předložen graf 15 ukazující stoupající tendenci využití pop music ve vyšších ročnících, z nějakého důvodu se zde vymykají data v deváté třídě, nicméně platnost hypotézy tímto vychýlením ovlivněna nebyla.

U ověření platnosti hypotézy č. 2, kde zkoumáme míru vlivu hodinové dotace hudební výchovy na zkoumaných školách na zařazení práce s pop music do výuky, se setkáváme s jevem, kdy učitelé v dotaznících uváděli různé týdenní hodinové dotace HV od jedné hodiny po tři hodiny týdně, ale 100 % učitelů uvedlo, že se pop music v hodinách věnují. Pokud hodnoty, které dosazujeme do tabulky, jsou krajními hodnotami hodinové dotace HV na školách respondentů, tj. 1 a 3, a odpověď, zda do hodin pop music zařazují, tedy ano/ne, jeden ze sloupců musí obsahovat hodnoty 0 (tabulka 9).

hodinová dotace	Věnujete se v hodinách HV pop music?	
n= 15	ano	ne
1	a) 14	b) 0
3	c) 1	d) 0

Tab. 9 Čtyřpolní kontingenční tabulka pro test závislosti hodinové dotace HV na míru zařazování pop music do výuky – odpovědi učitelů

$$\chi^2 = \frac{(14 \cdot 0 - 0 \cdot 1)^2}{(14 + 0) \cdot (14 + 1) \cdot (0 + 0) \cdot (1 + 0)} \cdot 15 \quad \chi^2 = 0$$

Hodnota $\chi^2 = 0$ nepřesahuje hranici hodnoty 3,841, je tedy přijata nulová hypotéza, podle odpovědí učitelů nemá hodinová dotace vliv na využívání pop music v hodinách HV na 2. stupni ZŠ.

Na druhou stranu zaznamenáváme v odpovědích žáků zároveň i záporné odpovědi na otázku, jestli se pop music v hodinách HV věnují, ale narážíme na to, že 100 % žáků uvedlo jednohodinovou dotaci hudební výchovy na jejich škole, tedy nastává situace, kdy hodnoty jednoho z řádků jsou 0 (tabulka 10).

hodinová dotace	Věnujete se v hodinách HV pop music?	
n= 227	ano	ne
1	a) 186	b) 41
2	c) 0	d) 0

Tab. 10 Čtyřpolní kontingenční tabulka pro test závislosti hodinové dotace HV na míru zařazování pop music do výuky – odpovědi žáků

$$\chi^2 = \frac{(186 \cdot 0 - 41 \cdot 0)^2}{(186 + 41) \cdot (186 + 0) \cdot (41 + 0) \cdot (0 + 0)} \cdot 227 \quad \chi^2 = 0$$

Z uvedeného výpočtu vyplývá, že hodnota $\chi^2 = 0$ nepřesahuje hranici hodnoty 3,841, je tedy opět přijata nulová hypotéza, ani podle odpovědí žáků nemá hodinová dotace vliv na využívání pop music v hodinách HV na 2. stupni ZŠ.

Hypotéza č. 3 zkoumá, jestli existuje významný vztah mezi počtem žáků ve skupině a zařazováním pop music do výuky. Pro výpočet pomocí čtyřpolní kontingenční tabulky (tabulka 11) jsou využity hodnoty získané z odpovědí žáků, skupiny o počtu žáků 11-20 a 21 a více (odpověď 1-10 žáků ve skupině se nevyskytla ani jednou) a jejich odpovědi, zda s pop music v hodinách HV pracují nebo ne.

velikost skupiny	Věnujete se v HV písničce pop music?	
	ano	ne
n=228		
10-20	a) 51	b) 10
21 a více	c) 137	d) 30

Tab. 11 Čtyřpolní kontingenční tabulka pro test závislosti míry využívání pop music ve výuce na počtu žáků ve skupině v HV

$$\chi^2 = \frac{25600}{121296609} \cdot 228 \qquad \chi^2 = 0,05$$

Vzhledem k faktu, že hodnota nepřekročila hranici 3,841, můžeme tvrdit, že dochází k přijetí nulové hypotézy, tedy že počet žáků zásadně neovlivňuje, zda vyučující zařadí do výuky i nějakou formu práce s pop music.

U hypotézy č. 4 se snažíme ověřit předpoklad, že ve vyšších ročnících ZŠ se bude více využívat i písni anglických na rozdíl od nižších ročníků. Do čtyřpolní kontingenční tabulky (tabulka 12) byly využity krajní hodnoty ročníků žáků, tj. šestá a devátá třída, a odpovědi těchto žáků, jestli se v hodinách HV věnují i anglickým písničce pop music.

třída	Věnujete se v HV anglickým písničce pop music?	
	ano	ne
n=64		
6.	a) 38	b) 8
9.	c) 16	d) 2

Tab. 12 Čtyřpolní kontingenční tabulka pro test závislosti využívání anglických písničce pop music na ročníku na ZŠ

$$\chi^2 = \frac{2704}{447120} \cdot 64 \qquad \chi^2 = 0,38$$

Na základě výsledku uvedeného výpočtu můžeme konstatovat, že nedošlo k překročení hranice hodnoty 3,841 a byla přijata hypotéza nulová, tedy že se neobjevují významné rozdíly mezi ročníky v četnosti zařazení práce s anglickými písněmi v rámci hudební výchovy.

Poslední hypotéza předpokládá významný vztah mezi tím, jestli se žáci věnují pop music i mimo hodiny HV a jestli ti samí žáci projevují i zájem o pop music v hodinách HV (tabulka 13).

Chcete v pop music v HV? n=227	Věnujete se pop music i mimo hodiny HV?	
	ano	ne
ano	a) 165	b) 38
ne	c) 5	d) 19

Tab. 13 Čtyřpolní kontingenční tabulka pro test závislosti věnování se pop music u žáků mimo HV a jejich přáním věnovat se pop music i v HV

$$\chi^2 = \frac{8673025}{51097536} \cdot 227 \qquad \chi^2 = 38,9$$

Vzhledem k tomu, že hodnota výsledku uvedeného výpočtu významně převyšuje kritickou hodnotu 3,841, může dojít k přijetí alternativní hypotézy: žáci, kteří se věnují zpěvu či hudbě ve svém volném čase, opravdu projevují větší zájem o zařazení práce s písněmi pop music do výuky hudební výchovy.

2.2.3 Shrnutí výsledků výzkumné části

Úvod výzkumné části, který patří analýze učebnic HV pro 2. stupeň ZŠ, RVP ZV a ŠVP vybraných škol ukazuje, že praktická práce s písní pop music je v uvedených materiálech podchycena buďto vůbec, nebo v minimální míře. Většinou se omezuje pouze na poslechové činnosti nebo výklad dějin NA hudby. Je tedy na učitelích, zda a do jaké míry jsou ochotni a schopni do hodin zařadit i praktické činnosti využívající písně pop music.

Výsledky výzkumu prokázaly, že realita není tak černá a nějakou formu práce s písněmi pop music zařazují do vyučování HV všichni dotazovaní učitelé. Méně radostným zjištěním je, že nejčastějším způsobem praktické práce s písněmi popmusic je zpěv s originální nahrávkou nebo jako karaoke, což uvádějí žáci i učitelé. S touto aktivitou jsem se setkala během náslechu na pedagogické praxi a vyhodnotila bych ji následovně: tato činnost je sice nenáročná na přípravu, na organizaci a vybavení a není potřeba ji zavrňovat úplně, nicméně, není vhodné ji využívat příliš často, a to hned z několika důvodů. Nejčastěji byly voleny písně, které jsou aktuálními hity a žáci je tedy znají a vyloženě se jich dožadovali. Zpěv samotný ale potom probíhal bez fáze nácvičky písně, bez notového materiálu, a text písně pouze běžel na obrazovce/plátně jako součást pouštěného videa, navíc je často s chybami nebo se zobrazuje se špatným načasováním. A pokud jde o anglické písně, výslovnost žáků bývá plná chyb, protože zpívají podle toho, co v písni uslyší a dochází k překrucování slov nebo frází. Dalším úskalím je to, že původní nahrávka je v tónině, ve které se žákům špatně zpívá, především jde-li o interprety s tenorovým hlasem, kdy je původní poloha pro děvčata moc hluboko a pro chlapce (u kterých už proběhla mutace hlasu) moc vysoko, při transponování zpěvu o oktávu pak vzniká problém opačný. Hudebně nadanější žáci si někdy pomáhají tím, že některou část nechají v původní poloze, jinou si transponují o oktávu do pro ně pohodlnější polohy a tím v písni vytvářejí nezpěvné skoky. Ačkoliv se tato aktivita zdá mezi žáky být velmi oblíbená, ve třídách, které jsem měla možnost pozorovat při této činnosti, s nahrávkou opravdu zpívaly asi jen dvě třetiny žáků. V dotazníkovém šetření uvedlo 11 % žáků, že nejčastější způsob, kterým v HV s písní popmusic pracují, tj. zpěv s původní nahrávkou, je nebaví.

Učitelé dále přiznávají, že nejčastěji nechávají žáky, aby sami vybrali písně, se kterými se bude pracovat. Tento přístup se nezdá být zcela vhodným. Na jedné straně je spoluúčast žáků na náplni hodiny a vyhovění jejich požadavkům, na straně druhé není vhodné nechat žákům při výběru písni přílišnou volnost. Může se pak stát, že budou vybírány v tom lepším případě skladby hudebně chudé, v horším pak písně s nevhodnými

texty. Vzájemným kompromisem může být možnost, kdy učitel nechá žáky sepsat seznam písní, se kterými by žáci chtěli pracovat, a sám z nich vybere ty vhodnější, případně hudebně zajímavější, a hlavně má možnost s předstihem zkontrolovat vhodnost textů písní⁴.

Volba tohoto způsobu práce s písní popmusic může však být jen reakcí na podmínky na daných školách. Ověření hypotéz sice nepotvrdilo, že by faktory jako jsou hodinová dotace HV nebo počet žáků ve skupině měly vliv na to, jestli jsou písně pop music ve vyučování nějakým způsobem využívány, ale rozhodně se tyto okolnosti odrážejí do faktu, že nejčastěji voleným způsobem práce s těmito písněmi je zpěv s originální nahrávkou. Druhým nejčastějším způsobem, který uváděli učitelé, byl alespoň zpěv s doprovodem učitele na nástroj. Tendence využívat písně pop music nebo anglické písně více ve vyšších ročnících se potvrdila, je pravděpodobné, že významným faktorem je v tomto případě to, že NA hudba (a tedy i pop music) je ve větší míře zastoupena v učivu pro osmý a devátý ročník.

Kromě faktorů ovlivňujících zařazení písní pop music do náplně hodin HV jako jsou hodinová dotace nebo počet žáků ve třídě jsou dalšími možnými materiální vybavení školy co se týče nástrojů, dále prostorové a akustické možnosti učeben HV na školách. Dalším rozhodujícím faktorem, jestli jsou vyučující ochotni pracovat v HV s anglickými písněmi pop music může být jejich úroveň znalosti anglického jazyka nebo dokonce i jejich věk.

Závěry výzkumu jsou vesměs pozitivní, přinášejí svědectví o tom, že ačkoliv podmínky nejsou vždy ideální a praktická práce s písněmi pop music často ani není podchycena v osnovách, učitelé se této problematice nevyhýbají a buďto z vlastní iniciativy nebo z iniciativy žáků se tyto písně snaží do výuky zařadit.

⁴ Pokud učitel nevládne anglickým jazykem v dostatečné míře, aby byl schopen si texty přeložit, na internetu jsou k dispozici české překlady téměř všech současných i starších populárních písní. Tím učitel také zabrání tomu, aby žáci jeho neznalosti angličtiny zneužívali.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Praktická část

V této části práce jsou prezentovány konkrétní návrhy činností vhodných pro práci s pop music. Aktivity jsou zaměřeny tak, aby odpovídaly moderním požadavkům činnosti výuky a dbaly na celkový rozvoj žákových hudebních schopností a dovedností, ale i rozvoj klíčových kompetencí, které si žáci mají během povinné školní docházky osvojit jako jsou kompetence sociální, kompetence k práci a kompetence komunikativní (RVP ZV). Jsou zde prezentovány pro inspiraci aktivity, se kterými se můžeme setkat v literatuře a které již byly vyzkoušené v praxi, dále práce poskytne stručný návrh kritérií pro výběr vhodných skladeb, se kterými lze pracovat a na závěr předloží konkrétní rozpracované skladby s metodickými popisem, jak lze se skladbou v HV pracovat, jaký je původní záměr a jak by se skladba dala přizpůsobit konkrétním podmínkám.

3.1 Návrh činností vhodných pro práci s pop music

Způsobů, jak pojmout zařazení pop music do výuky existuje tolik, kolik je na školách učitelů hudební výchovy. Obecně je však přijímán fakt, že je potřeba učivo o nonartifciální hudbě žákům zprostředkovat nejen výkladem o vývoji jazzu a rocku a poslechem známých skladeb, ale především spojit tuto látku se zážitkem – muzicírováním žáků (Drábek, 2000).

Vhodnou látkou pro tuto činnost mohou být muzikály jako náplň tematického vyučování. Drábek (2000) předkládá příklad práce s materiálem rockové opery Andrew Lloyda Webera *Jesus Christ Superstar*. Práci rozděluje do tří na sebe navazujících vyučovacích hodin, kdy v úvodní se žáci seznámí s touto rockovou operou, pohovoří o klíčových scénách (aktivitě by mělo předcházet navštívení představení nebo alespoň zhlédnutí záznamu) a nácvik sborů Hosana a Superstar. V další fázi navrhuje srovnání libreta opery s předlohou, kterou byly evangelia, dále diskuzi nad psychologickou charakteristikou postav. V závěrečné hodině navrhuje srovnání rockové opery s Bachovými pašijemi nebo dílem K. Pendereckého. Nicméně namísto motivace studentů ke kritickému zamyšlení nad pop music zde autor sklouzává spíše k analýze typičtější pro artifciální hudbu.

O potřebě volit písně přiměřené dovednostem žáků pojednává Čisář (2000), doporučuje zpěv účelně doprovázet na Orffovy nástroje a další nástroje, které jsou k dispozici a vybízí k nácviku vícehlasu. Poslech písní by měl být aktivní, žáci mohou

sledovat formu písně, typické prvky daného žánru, využití nástrojů nebo hudebně výrazových prostředků.

Lederleitnerová (2009) předkládá výhody začleňování hudebních projektů do výuky. Kromě veřejné prezentace výsledků projektu, která bývá častou součástí, je důležité pracovat s různorodými funkcemi projektu samotného, jako jsou například funkce vzdělávací, formativní, výchovná, propedeutická, rozvíjející, dále motivující, procvičující, názornou a usnadňující propojení teorie s praxí. Školy většinou realizují hudební projekty v podobě besídek, akademií a výročních koncertů, jen menší procento škol se zapojuje, případně organizuje projekty většího, až mezinárodního, rozsahu, a to především z důvodu omezených finančních možností.

Lederleitnerová popisuje především situaci na Slovensku a jako konkrétní příklad uvádí dva projekty, které proběhly v letech 2008-2009 na gymnáziu v Nitře. Prvním z nich, který na škole běží několik let, je projekt „Hrajeme a zpíváme si pro radost“, věnovaný památce skladatele Josepha Haydna. Projektu se zúčastnily školy z České republiky, Slovenska, Rakouska, Maďarska a Nizozemí, jejichž žáci nacvičovali skladby, které společně vybrali pro pozdější koncerty. Druhým byl projekt „Hudební talenty“, který na nitranském gymnáziu proběhl pod záštitou místní hudební skupiny Horkýže Slíže. Projekt probíhal tři dny, v jejichž průběhu probíhaly hudební workshopy, besedy s hudebníky, žáci navštívili baletní představení a závěr patřil společnému muzicirování žáků na koncertě, kde byly prezentovány skladby jak z oblasti populární hudby, tak artificiální.

Popmusic se může také stát tématem, jehož prostřednictvím můžeme uvést diskuzi na téma zneužívání drog a jejich vliv na společnost a kulturu, o vzniku a současném stavu subkultur, které jsou často spojeny také s určitým hudebním žánrem (punk, hip hop apod.) a jak, a jestli vůbec, se do hudby promítají změny ve společnosti v minulosti nebo které probíhají v současné době. Lze taktéž diskutovat o generačních rozdílech a rozdílech ve vnímání funkcí hudby mezi generacemi.

Písně pop music mohou být využity jako materiál pro vytvoření žákovského videa nebo hudebního videoklipu v rámci HV nebo jiných předmětů (výtvarná výchova, informatika a výpočetní technika) nebo školních projektů.

3.1.1 Návrh kritérií pro výběr písní

V dotazníkovém šetření mezi učiteli bylo zjištěno, že ve většině případů o výběru písní pop music, se kterými se v hodině HV bude pracovat, rozhodují žáci. Tento aspekt má svoje výhody i nevýhody. Hlavní výhodou je vysoká motivace žáků pracovat s jejich oblíbenými písněmi, avšak může se stát, a to bylo potvrzeno i žakovskými dotazníky, že skladby vybírají stále ti stejní žáci a výběr je potom omezen na jejich osobní preference. V takových situacích navíc učitel nemá možnost skladbu předem podrobit alespoň zběžné analýze.

Je žádoucí, aby byla při výběru skladeb dodržena alespoň nějaká pestrost žánrů, různorodost nástrojového obsazení a byly vybírány skladby rozdílného charakteru, energické i melancholické. Zároveň by měly být voleny písně, jejichž melodie je hudebně zajímavá a podpoří rozvoj pěveckých dovedností žáků, a v ideálním případě taková, která má originální harmonický doprovod a neomezuje se na využití základních harmonických funkcí. To ovšem nemusí být na škodu v případě, že si chceme píseň se žáky zahrát a žáci ji mají sami doprovodit na melodické nástroje. Potom je potřeba hledat kompromis mezi komplexností skladby a náročností její realizovatelnosti.

Dalším důležitým aspektem u písní, se kterými v HV hodláme pracovat prakticky, je jejich poloha a tónina. Zpěv v originální tónině písně není vhodný ve všech případech, někdy je potřeba píseň transponovat z důvodu omezeného rozsahu hlasu většiny žáků. Především u písní, které v originále zpívá zpěvák v tenorové poloze. Tyto písně bývají náročné především pro chlapce v období mutace i po ní a píseň je pro ně buď příliš vysoko nebo příliš hluboko. Tato okolnost je také jednou z hlavních nevýhod zpěvu s originální nahrávkou, kterého se dopouští vysoké procento vyučujících, jak se ukázalo ve výzkumu. Vhodné je tedy píseň transponovat do tóniny, která umožní její pohodlný zpěv v oktávách pro co nejvyšší počet žáků.

O vhodnosti a nevhodnosti textů některých písní již bylo pojednáno dříve, v závěru výzkumné části práce. Zde se pozastavme nad jazykovou stránkou anglických textů, se kterými je (nebo není) vhodné pracovat. Pokud už je zvolena píseň anglická a práce s textem zůstává pouze na úrovni nácviku deklamace a následného propojení s melodií, ochuzujeme se o okamžik nenásilného naplňování mezipředmětových vazeb, ale především, žáci mají možnost pracovat s autentickým textem v cizím jazyce, který napsal rodilý mluvčí (většinou). Je třeba zohlednit úroveň znalosti anglického jazyka v dané třídě, ale není potřeba za každou cenu udržovat úroveň zbytečně nízkou. Pokud si učitel není

výběrem jist, je vhodné jej konzultovat s učiteli anglického jazyka, kteří vědí, na jaké úrovni by měly být jazykové dovednosti jednotlivých ročníků. Jako příklad uveďme situaci, kdy by byl v textu písně vyprávěn příběh v minulém čase. Potom není příliš přiměřené s takovým textem pracovat v šesté třídě, kdy žáci ještě neznají anglická nepravidelná slovesa, která by byla hlavní překážkou v porozumění textu. Pokud by se však v textu vyskytovalo pouze sloveso *být* v minulém čase (*was/were*), není potřeba se mu nutně vyhýbat ani v případě, že žáci tuto gramatiku v AJ ještě neprobírali, naopak jim znalost písně s tímto jevem v textu může v budoucnu pomoci při učení angličtiny.

U některých anglických písní máme možnost srovnání s českou verzí, která byla přetextována (ne pouze přeložena, ale přebásněna tak, aby rytmus českých slov odpovídal rytmu písně). Tyto české verze textů by neměly být prezentovány jako směrodatné pro pochopení významu textu v angličtině, české texty často dodrží jen téma textu, ale slova vůbec neodpovídají překladu.

3.2 Úpravy písní

Část zde předložených skladeb je zpracována se zaměřením na hudební činnosti, u některých je upozorněno na jevy, které lze využít pro práci s anglickým textem. Následující činnosti mají jisté materiální požadavky, většinou tisk notového materiálu nebo textů. Lze je distribuovat do dvojic nebo skupinek a tím podpořit schopnost spolupráce mezi žáky. Při nácvičku textu písně by jej žáci měli mít k dispozici buď v tištěné podobě nebo promítaný po větších úsecích, karaoke nebo hudební videa s přidaným běžícím textem nejsou vhodná kvůli častému špatnému načasování zobrazení textu.

Hra z not a z partitur předpokládá alespoň základní orientaci žáků v notovém zápisu, s jehož základy by žáci měli být seznámeni už na prvním stupni ZŠ. Dále je k realizaci potřeba, aby byla škola vybavena alespoň základními hudebními nástroji jako jsou piano, keyboard, nástroje Orffova instrumentáře, bubny (např. jembe) a jiné perkuse, flétny, vypomoci si lze i jednoduchými nástroji, které žáci vyrobili (třeba i v rámci výtvarné výchovy) jako jsou různá chřestítka, drhla, bubínky z plastových kyblíků apod. Dále je vhodné využít případů, kdy žáci hrají na nějaké další nástroje, jako jsou housle nebo dechové nástroje, a mají možnost (a jsou ochotni) si je přinést do školy. V případě práce s half-playbackem nebo pouštění originální nahrávky před nácvičkou je potřeba zajistit přehrávač a nahrávku doprovodu.

3.2.1 ABBA - S.O.S.

Píseň *S.O.S.* (příloha č. 3) švédské skupiny ABBA není příliš komplikovaná (a přitom dostatečně hudebně zajímavá) a je tedy vhodná pro využití i v šestých a sedmých třídách. V nižších ročnících ještě není pop music součástí učiva, skupinu ABBA však jistě žáci znají alespoň od svých rodičů nebo z filmu *Mama Mia*.

U všech písní s anglickým textem je vhodnější začít nácvikem textu a jeho deklamováním v rytmu písně. V písni *S.O.S.* se setkáváme s vysokým počtem synkop, její notový zápis lze tedy použít i jako rytmické cvičení a deklamování textu přidat až později. Píseň je ve středním tempu a stihnout správně vyslovovat text není náročné. Skupina ABBA má správnou výslovnost standardní angličtiny a je tedy vhodným vzorem, při učení textu písně je možné vypomoci si hudební ukázkou, není však žádoucí, aby se aktivita omezila na zpěv s originální nahrávkou. Jednou z variant, jak nahrávku využít, a přitom nesklouznout k pouhému zpěvu s originálem je puštění ukázky v jedné hodině spojené se sledováním textu a samotný nácvik písně až v další hodině.

Úprava skladby je ve stejné tónině jako originál - d moll, která je vhodná i pro pěvecky méně zkušené žáky.

Stěžejním je při doprovodu písně klavír, jeho hlavní úloha spočívá především na motivu přede hry a mezihry, dále stačí, pokud bude hrát melodii písně a jednoduše doprovázet podle předepsaných akordů nebo akordových značek. Pokud máme k dispozici klavír i keyboard, lze přede hru a mezihru svěřit žákovi-klavíristovi. K písni se hodí i kytarový doprovod. Perkuse se přidávají až v refrénu, který má rytmičtější charakter, sloka je více lyrická. V aranži jsou využity tamburína, claves a buben (například jembe nebo jiný buben menšího rozměru vhodný ke hraní oběma rukama), pro zapojení více žáků je možné přidat drhlo, vajíčko, během sloky dešťovou hůl.

Pokud bychom chtěli zpěv refrénu ještě zpestřit, můžeme vytvořit dvě skupinky zpěváků, kde jedna ze skupinek bude dělat malou ozvěnu (jak bylo provedeno ve filmu *Mama Mia*) podle následujícího schématu:

When You're gone, how can I ev-en try_ to go on_

When You're gone, how can I ev-en try_ to go on_

3.2.2 The Monkees – *I'm a Believer*

Píseň *I'm a Believer* americké skupiny The Monkees (příloha č.4) je rytmická, hravá a přitom nenáročná na zpěv. Originální nahrávka je v tónině Gdur, aranž pro žáky je transponovaná do C dur, a to především kvůli poloze zpěvu a také kvůli jednodušším partům pro melodické nástroje.

Skupina The Monkees píseň nahrála v nástrojovém obsazení: kytara, basová kytara, syntezátor, bicí souprava, tamburína. Aranž této písně je vytvořena pro využití klavíru, dvou fléten, metalofonu nebo xylofonu, vajíčka nebo jiného chřestítka, drhla, bubnu a tamburíny, je vhodné přidat i doprovod hraný na kytaru. Pokud je k dispozici klavír i klávesy, může vyučující hrát na klavír melodii zpěvu doprovobenou akordy a na klávesy některý z žáků hrát melodické motivy, které se v písni objevují. Při nedostatku melodických nástrojů nebo absenci hráčů (především mluvíme-li o flétnách) je možné dané party přenechat klavíristovi.

Party sekce rytmických nástrojů se v průběhu skladby nemění. Rytmizace jednotlivých nástrojů a také jejich výběr je pouze návrhem, tuto stránku aranže lze jednoduše měnit podle vybavení, které je k dispozici, schopností žáků nebo momentální situace.

V textu písně se často vyskytují slovesa v minulém čase prostém, jako např. saw-viděl, got - dostal, thought- myslel, píseň tedy lze využít jako ukázkou využití tohoto gramatického jevu v době, kdy se žáci tomuto učivu věnují v anglickém jazyce, je tedy žádoucí kooperace mezi učiteli HV a AJ.

Z důvodu velkého rozsahu celé partitury je vhodné žákům předložit vytažený pouze part pro zpěv a pro nástroj, na který budou hrát.

3.2.3 The Beatles – *I Wanna Hold Your Hand*

Skupina The Beatles a zpracování její písně v této části práce bylo vybráno z několika důvodů. Především, tato skupina a její tvorba je součástí učiva HV v osmých třídách a praktické zpracování jejich písně lze tedy efektivně propojit s tématem výuky. Navíc tvorba skupiny The Beatles je natolik významná, že ovlivnila téměř všechny interprety pop music v 60. letech i později a jejich skladby se staly evergreeny. O tom svědčí i fakt, že jejich písně jsou i v dnešní době oblíbené mezi žáky, jak prokázalo i dotazníkové šetření ve výzkumné části.

Melodie písně *I Wanna Hold Your Hand* (příloha č.5) je zpěvná, dobře zapamatovatelná, jednoduchá a přitom nápaditá. Text písně je z hlediska gramatiky i slovní zásoby patří k těm jednodušším v rámci této práce a píseň se proto dá využít i v nižších ročnících.

Je na uvážení učitele, do jaké míry se bude držet instrumentace předložené aranže vzhledem k její rozmanitosti a tím pádem o trochu vyšší náročnosti. Předložená úprava je koncipována pro následující obsazení: klavír (melodie písně, akordický doprovod, drobné ozdobné motivy), dvě sopránové flétny, metalofon (buď jeden hráč hraje dvojhlasně nebo jsou hráči dva), vajíčko, tleskání, buben (typu jembe, pro hru oběma rukama).

Skupina The Beatles, na rozdíl od většiny interpretů zde uváděných, pochází z Velké Británie. O tom svědčí i jejich výslovnost anglického textu písně a je vhodné žáky upozornit, aby taktéž dodržovali výslovnost standardní britské angličtiny. Konkrétně ve slovech

„I can't hide“, kde žáci mívají tendenci vyslovovat *can't* jako [kent], což je výslovnost americká, podle výslovnosti britské, která taktéž zazní v písni slovo čteme jako [ka:nt]. Text této písně také můžeme využít jako pomůcku pro vysvětlení a zapamatování zkráceného tvaru *wanna*, v plném znění se jedná o sloveso *want to*, *I **wanna hold** your hand = I want to hold your hand.*

3.2.4 Adele – *Rolling in the Deep*

Úprava písně *Rolling in the Deep* (příloha č.6) známá od americké zpěvačky Adele (původně Arethy Franklin) je co do zpěvu i nástrojových partů nejnáročnější z předložených úprav a je vhodná pro žáky 8. nebo 9. ročníků, případně středních škol (SŠ). Píseň má čtyři sloky, jejichž melodie se sice opakuje, ale je upravená, aby seděla k deklamaci textu, v písni jsou dva různé refrény, které na sebe navazují a několikrát se opakují, píseň má následující schéma:

1.sloka → 2. sloka → refrén 1 → refrén 2 → 3. sloka → refrén 1 → [: refrén 2 :] → 4.sloka → obměněný refrén 2 → [: refrén 2 :] + coda

V písni jsou v refrénech zapojeny i doprovodné vokály, které jsou v originální nahrávce dvojhlasné, zde však ponechány jako jednohlas a je na uvážení učitele kolik žáků

zapojí do zpěvu hlavní melodie (sloky mohou zpívat všichni) a kolik určí jako doprovodný zpěv.

V aranži bylo využito následující nástrojové obsazení: klavír (hlavní melodie a rytmizovaný harmonický doprovod), buben (vhodný je větší buben s hlubokým zvukem), tamburína, činel (ideálně typu hi-hat, je možné použít i jednoduchý činel a tlumit jej, aby bylo dosaženo jen krátkého zvuku) a tleskání. Nástroje nehrají všechny po celou dobu, je tedy třeba žákům v jejich notách zaznačit nástupy jejich nástroje a ve kterých částech nehraje.

Vzhledem k délce písně, množství anglického textu a synkopovanému rytmu, který je pro charakter písně důležitý, je vhodné práci s písní rozložit na více etap. Nácvik zpěvu by měl probíhat bez využití nástrojů a nácvik souhry hráčů může probíhat bez zpěvu. I přes svou náročnost lze předpokládat u žáků oblíbenost této písně (jak prokázalo i dotazníkové šetření mezi žáky, výsledky na s. 38).

Anglická výslovnost zpěvačky je v originální nahrávce srozumitelná a můžeme ji použít jako pomůcku při nácviku zpěvu, je však třeba upozornit žáky na výslovnost neurčitého členu ve větě „there’s a fire starting in my heart“ jako [ei], ne jako [ə]. Tato výslovnost se používá v případě, že je přízvuk i na neurčitém členu nebo jej chceme zdůraznit.

3.2.5 Ben E. King – *Stand By Me*

Známa píseň Bena E. Kinga *Stand By Me* (Příloha č.7) byla zvolena kvůli své zajímavé, zpěvné melodii a jednoduchému, rytmickému podkladu. Instrumentace aranže je velmi jednoduchá, úprava počítá pouze s klavírem, trianglem a drhlem. Ukázalo se však, že je náročné pro jednoho hráče hrát na klavír rytmický podklad a zároveň melodii zpěvu, která má rozvolněnější charakter, ideální řešení by proto bylo buď využití dvou klavírů (nebo klavíru a keyboaru) nebo alespoň dvou hráčů, případně může basovou linku hrát jiný nástroj, pokud je k dispozici, jako například basová kytara, nebo je možné využít boomwhackery, basovou linku tvoří pouze pět opakujících se tónů. Skladba je poměrně krátká a je možné ji nacvičit v rámci jedné hodiny, pokud by bylo využito boomwhackerů, byla by potřeba delší doba pro správnou souhru hráčů.

Text písně má pouze dvě krátké sloky a v refrénu se stále opakují slova „Stand by me“, píseň není náročná po jazykové stránce. Pomůže žákům procvičit použití obratu „as long as“ a záporu v budoucím čase “won’t“.

3.2.6 Lukas Graham – 7 years

Práci s písní *7 years* amerického zpěváka Lukase Grahama (příloha č. 8) je vhodné zaměřit především na text písně a tomu je přizpůsobena také aranž této písně, kde je ponechán pouze klavírní doprovod. Rytmické nástroje je možné zařadit podle uvážení učitele, ale melodie zpěvu je sama o sobě náročná na rytmus. Ten je ale skvěle sklouben s rytmem použitých slov a v mnohých případech odpovídá přízvuknosti vět v angličtině (tzv. sentence stress), který je výrazně jiný, než v češtině a tímto může tato píseň žákům usnadnit jeho osvojení. Vzhledem k množství textu je vhodnější s písní pracovat se žáky devátých tříd nebo na SŠ.

U aranží ostatních písní bylo zdůrazňováno, aby první probíhal nácvik zpěvu, v případě této písně je nasnadě začít nácvikem rytmu hlavní melodie na neutrální slabiku, například „pá“.

Tuto píseň lze také využít jak další inspiraci pro hodiny angličtiny pro písemné práce na téma „Once I was seven years old...“, esej o budoucích cílech, kde se žáci vidí, až jim bude 60. Píseň je protkána použitím času minulého i budoucího a znalost textu může žákům pomoci jako příklad použití těchto gramatických jevů.

3.2.7 The Cure – *Friday, I'm in Love*

Melodie písně *Friday, I'm in Love* (Příloha č.9) britské skupiny The Cure se může na první pohled zdát nezajímavá, ale v průběhu písně je pracováno se změnou rozsahu melodie, v pozdějších slokách je v melodii více intervalových skoků (většinou v rozsahu kvarty). Navíc je v melodii vysoký počet synkop. Charakter písně je rytmický, hravý, je třeba zvolit vhodné tempo, aby úvodní část nepůsobila těžce, ale zároveň aby žáci byli schopni vyslovit text ve střední části skladby, kde má zpěv komplikovanější rytmus.

V instrumentaci úpravy této písně je využit klavír, který kromě akordického doprovodu hlavní melodie hraje také melodii předehry, vedle klavíru je vhodné píseň doprovodit na kytaru. Dále jsou využity vajíčko, tamburína a buben. Vajíčko a buben nehrají po celou dobu stejný rytmus, ten se mění ve střední části, kde píseň graduje, v následující sloce se vrací k původnímu rytmu.

Text písně je založen na dnech v týdnu, sloky jsou jednoduché, ve střední části však přichází více textu a s náročnějším rytmem, proto je píseň vhodnější spíše pro vyšší ročníky.

3.2.8 Brenda Lee – *Rocking Around the Christmas Tree*

Píseň *Rocking Around The Christmas Tree* (Příloha č.10) může být příjemným zpestřením hodin HV v období před Vánoci. Text písně ani rytmus není náročný a lze ji tedy využít ve všech ročnících. Hlavní úloha instrumentace této úpravy byla ponechána klavíru, kde je stěžejní pohyblivá melodie basu. Tuto melodii je možné zahrát buď na klavír nebo na keyboard, případně, pokud je to možné, na basovou kytaru nebo na violoncello.

V mezihře písně je místo saxofonového sóla navržena hra na kazoo, do které se mohou zapojit všichni žáci. Pokud není k dispozici dostatečný počet kazoo, mohou si žáci svoje vlastní jednoduše vyrobit z papíru a mikrotenového sáčku. Melodii mezihry se žáci pro hru na kazoo musí naučit zpívat. Dále je potřeba žáky naučit jakým způsobem kazoo používat, že je potřeba do něj zpívat např. slabiku „tů“, podobně jako u hry na zobcovou flétnu. Kazoo je využito ještě v codě písně.

V textu písně se objevují slovíčka spojená s Vánoce jako mistletoe (jmelí), carolling (koledování), holly (cesmína), píseň také přímo odkazuje na jinou tradiční anglickou vánoční píseň „*Deck the Halls*“.

Vedle zde předložených partitur je možné pro inspiraci využít publikaci *Populární hudba ve škole: Zpíváme a hrajeme* autorů Jiřího Holubce a Jana Prchala (1999), jejíž hlavní součástí jsou právě partitury aranží písní, českých i zahraničních, upravené buď jen pro zpěv, instrumentální soubor, nebo zpěv s doprovodem několika nástrojů. V úvodu se autoři věnují popisu metodiky, využití nástrojů a popisu hry na ně, základní harmonizaci a instrumentaci aranží nebo také základům improvizace vokální i instrumentální.

Mezi uvedenými písněmi ke zpěvu jsou například *Somewhere* z muzikálu *West Side Story* (pouze pro zpěv), *Blowin' in the Wind* Boba Dylana (s českým i anglickým textem), *Aquarius* z muzikálu *Hair*, *Ved' mě dál, cesto má* i s anglickým textem *Take Me Home, Country Roads*. Z instrumentálních skladeb uveďme například skladbu *Entertainer* Scotta Joplina v úpravě pro zobcové sopránové a altové flétny, metalofon a xylofon, keyboard a bas, úprava písně *Can't Help Falling in Love* (E.Presley) pro čtyři keyboardy, a písně skupiny The Beatles *Girl*, *Yesterday* a *Lady Madonna*. Z aranží určené pro zpěv a nástrojový doprovod jmenujme píseň Boba Dylana *Knocking on Heaven's Door* (anglicky i česky), *I Got Rhythm* od George Gershwin, *Love Me Tender* Elvise Presley (česky i anglicky), *Massachusetts* skupiny The Bee Gees, opět s českým i anglickým textem, *The Last Supper* z muzikálu *Jesus Christ Superstar* a *Tears in Heaven* Erica

Claptona. Z celkového počtu třiceti skladeb určených pro zpěv nebo zpěv s doprovodem je u patnácti skladeb uveden anglický text nebo varianta česká i anglická.

3.3 Možnosti práce s anglickým textem skladby

Kromě samotného muzicírování a zpěvu písní je vhodné věnovat pozornost taky jejich textům. To by mělo probíhat minimálně na úrovni překladu textu a shrnutí jeho tématu. Není potřeba po žácích v HV vyžadovat doslovné překlady textů písní a striktně kontrolovat jejich přesnost, účinnější je snaha o vyvolání zájmu ze strany žáků o porozumění textu. Překládání textu může probíhat po částech (slokách), formou skupinové práce nebo může mít učitel připravené pracovní listy s originálním textem a přeloženým textem a žáci mohou mít za úkol na základě klíčových slov, která by měli znát nebo si je přeložit za pomoci slovníku, přiřadit k anglickým slokám český překlad (příloha č.11).

U písní, kde je velké množství textu nebo složitý rytmus je možné využít při první práci s písní poslech originální nahrávky během sledování textu a not skladby. Žáci si během poslechu mohou například označovat slova, která neznají vůbec, nebo u kterých neznali výslovnost. Učitel by vždy měl znát výslovnost všech slov písně, aby nedocházelo k situaci, že si žáci slovo zapamatují se špatnou výslovností, která se později špatně odnaučuje. V některých případech může špatná výslovnost dokonce úplně změnit význam slova.

Při zařazení písní pop music do výuky můžeme využít metodu CLIL, která je blíže popsána v teoretické části práce. Ideální zařazení této metody z hlediska učiva jednotlivých ročníků je v osmých třídách, kde se probírají dějiny světové NA hudby, nejčastěji hudba anglofonních zemí. Kromě samotného textu písní lze tedy v hodinách využít i práci s anglickými články pojednávajícími o probíraném tématu, pouštět dokumenty v angličtině o významných interpretech a událostech a následně vést krátkou diskuzi v angličtině nebo na začátek hodiny zařadit krátký brainstorming pro uvedení nadcházejícího tématu.

Celý koncept využití anglických textů v HV na úrovni vyšší, než jejich pouhé reprodukci je založen na předpokladu, že vyučující zvládá anglický jazyk alespoň na úrovni A2 - B1⁵, tj. na úrovni přinejmenším stejné a vyšší než žáci na 2. st. ZŠ. Důležitou složkou pro celkovou úspěšnost konceptu zařazení aspektu využití angličtiny v hudební

⁵ Podle Common European Framework of Reference for Languages (2016)

výchově je vůle a motivace vyučujícího k tomuto druhu práce. Nicméně pokud by práce s angličtinou byla v HV zařazována jen výjimečně, lze ji zvládnout i s minimální znalostí angličtiny.

S inspirací pro práci s anglickými texty písní se můžeme setkat například ve sborníku KAFOMET, kde jsou zpracovány některé písně skupiny ABBA. Lutner, Čápková a Douchová (2004) navrhnou pracovat s těmito písněmi ne jako s učivem, ale spíše jako doplňující aktivitou: pro aktivizaci na začátku hodiny, na proložení dvou náročných aktivit, na konci za odměnu nebo když zbyde čas, vhodné na suplování, využití mezipředmětových vztahů. Vedle práce s českými informativními texty o skupině, které autoři doplňují i křížovkami, texty s mezerami na doplňování, jsou předloženy i aktivity s anglickými texty písní *Baby*, *Cassandra*, *Crazy World*, *Dancing Queen* a *Angel Eyes*. Texty mohou žákům být předloženy s vynechanými slovy a úkolem žáků je během poslechu originální nahrávky písně doplnit chybějící slova. Toto je však nejčastější aktivita využívaná učiteli anglického (nebo jiného) jazyka pro zpestření výuky jazyků.

Další z aktivit je „Hra na textaře“, kde žáci mění text písně nebo pracují jen s krátkým úryvkem a dotvářejí sami text předcházející nebo následující. Autoři navrhnou práci ve skupinkách. I tato aktivita se však zdá vhodnější pro hodiny anglického jazyka (nebo českého pokud by žáci daný text přeložili a dotvářeli jej v češtině).

Zajímavým nápadem je „Hravá etuda s podkládáním textu originálu českými slovy“. V této aktivitě žáci pracují s krátkým úryvkem textu, v tomto případě s refrémem písně *Mamma Mia*, kde se snaží nahradit anglický text podobně znějícími českými slovy a převést text písně do češtiny. Významnější roli zde hraje zachování rytmu a deklamace textu než věrohodný překlad z angličtiny. Je vhodné žákům během práce hudební úsek opakovaně přehrát, aby si mohli vyzkoušet, zda jejich nápady sedí do rytmu a byli schopni si je upravit. Na konci nebo i v průběhu hodiny si žáci navzájem prezentují své nápady a nabízí se možnost si tyto české varianty společně zazpívat buď jako karaoke nebo s klavírním doprovodem učitele. Hlavní výhodou této aktivity spočívá v tom, že ji mohou využít i učitelé, jejichž aprobací není anglický jazyk. Autoři dále upozorňují na možnost srovnání textů písně *The Winner Takes It All* a jeho překladu s českou variantou *A ty se ptáš, co já*, je to však časově náročná aktivita a vyžaduje vyšší jazykovou zdatnost učitele i žáků.

Závěr

Někteří autoři (Schnierer, Poledňák) upozorňovali, že by zahrnutí práce s písněmi pop music mělo být zohledněno v osnovách vzdělávání budoucích učitelů. Na Olomoucké KHV se tak děje a inspirace tímto předmětem byla také hlavním důvodem pro volbu tématu této práce. Jedním z hlavních cílů této práce bylo pokusit se najít univerzální definici pojmu pop music a srovnat různá pojetí tohoto pojmu. Dále byly v teoretické části popsány důvody, proč by měla být práce s pop music zahrnuta jako součást výuky HV na druhém stupni základních školy. Jedním z hlavních důvodů je apel na rozvoj apercipčního vnímání hudby žáků, na základě kterého by mělo docházet k hodnocení hudby podle hlubších kritérií a projevení zájmu o širší produkci než jen písně, které jsou známé díky komercializaci. Práce s anglickými texty písní pak přináší nejen naplnění mezipředmětových vazeb hudební výchovy a anglického jazyka, ale především je žákům praktickou ukázkou uplatnění nabytých jazykových znalostí a dovedností. Výhodou práce s texty písní pop music je také možnost žáků pracovat s autentickými texty v cizím jazyce.

Provedený výzkum prokázal, že pop music v HV praktikována je, v různých podobách, od zpěvu s originální nahrávkou po praktický nácvik. Na samotný fakt, jestli se s pop music pracuje nebo ne, nemá podle výsledků dotazníkového šetření vliv ani počet žáků ani hodinová dotace, tyto faktory ale zřejmě mají vliv na metody, jakými se s těmito písněmi pracuje, to však nebylo zahrnuto do tohoto výzkumu. Dalším významným faktorem může být materiální vybavení školy, které ale také nebylo zjišťováno v rámci tohoto výzkumu.

V praktické části byly předloženy obecné návrhy činností při práci s písněmi pop music a dále osm partitur aranží anglických písní, které jsou vhodné pro aktivizaci žáků a vzbuzení zájmu o muzicírování i třeba v té nejjednodušší formě. Konec práce byl věnován aktivitám, které propojují náplň výuky hudební výchovy s možností mezipředmětových vazeb s anglickým jazykem.

Vedle poznatků z literatury a výsledků výzkumu mne zpracování této práce obohatilo především ve směru praktického využívání notových editorů. Tyto nabyté zkušenosti hojně dále uplatním při práci sbormistryně i v hodinách hudební výchovy.

Na závěr chci dodat poslední postřeh z mojí drobné učitelské praxe, kde sleduji, že ačkoliv si žáci ve volném čase, i třeba o přestávkách mezi hodinami, rádi pouštějí hudbu, kterou potom ani pořádně neposlouchají, ještě raději jsou, když můžou usednout ve třídě ke klavíru, který je pro některé vzácný, a pokoušet se sami zahrát svoje oblíbené písně pop music.

Summary

This diploma thesis is focused on the usage of pop music songs in the music lessons in secondary education. It is based on the presumption that teenagers are surrounded by pop music and teachers could take an advantage of this, usually not very educational, phenomenon. The theoretical part provides various definitions of the term *pop music* as it differs among musicologists. It also briefly describes the psychological aspects of the background music and the level of perception of music among teenagers. The main goal was to list reasons why and how English pop music songs can be used in music lessons.

As a part of this thesis, there was a research which was carried out on the secondary schools in Přerov and Olomouc among students, and teachers of music. The purpose of the research was to find out whether the pop music songs are being used in the music lesson and if so, what methods are most common.

The practical part of this work consists of a set of sheet music of pop songs which are suitable for the usage in music lessons. The songs have been arranged for various instruments so that a group of pupils would be able to perform them. It is followed by suggestions on how to help students practice learning English language through English pop songs.

Seznam použitých zkratk

CLIL – Content and Language Integrated Learning

HV – hudební výchova

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

RVP – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

SŠ – střední škola

St. – stupeň (2. stupeň ZŠ)

ŠVP – školní vzdělávací program

ZŠ – základní škola

Seznam použité literatury a pramenů

AMMER, Christine. *The HarperCollins dictionary of music*. 2nd ed. London: HarperPerennial, 1991, 493 s. ISBN 0064610144

CÍSAŘ, Zbyněk. Patří populární hudba do školy? In: *Populární hudba a škola: sborník příspěvků z konference v Praze : 10.-12.5.1999*. Praha: Univerzita Karlova, 2000, s. 97-98, ISBN 80-7290-013-7

Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR). *Council of Europe* [online] 2016 [cit 1.12.2016] Dostupné z: <http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf>

DELLER, Sheelagh, Christine PRICE. *Teaching Other Subjects Through English*. Oxford: Oxford University Press, 2007, ISBN 987-019-442578-0

DRÁBEK, Václav, Modelové situace v tematickém vyučování, In: *Populární hudba a škola: sborník příspěvků z konference v Praze : 10.-12.5.1999*. Praha: Univerzita Karlova, 2000, s. 23-29. ISBN 80-7290-013-7

DUZBABA, Oldřich. *Sociálněpsychologické zřetele hudební výchovy*. Praha: Univerzita Karlova, 1998, ISBN 80-86039-71-4.

DUZBABA, Oldřich. Populární hudba a didaktika hudební výchovy. In: *Populární hudba a škola: sborník příspěvků z konference v Praze: 10.-12.5.1999*. Praha: Univerzita Karlova, 2000, s. 30-33. ISBN 80-7290-013-7

DUZBABA, Oldřich. *Vybrané kapitoly z hudební pedagogiky a didaktiky hudební výchovy*. Praha: Univerzita Karlova, 2004, ISBN 80-7290-165-6

FRIDMAN, Libor. Determinanty formovania vkusu v hudobnej edukácii. In: *Teorie a praxe hudební výchovy: sborník příspěvků z konference českých a slovenských doktorandů a pedagogů hudebního vzdělávání v Praze v roce 2009*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009, s. 138-142. ISBN978-80-7290-422-8

FUKAČ, Jiří, Stanislav TESAŘ a Jozef VEREŠ. *Hudební pedagogika: koncepce a aplikace hudebně výchovných idejí v minulosti a přítomnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2000, ISBN 80-210-2458-5

HOLUBEC, Jiří, Jan PRCHAL. *Populární hudba ve škole: Zpíváme a hrajeme*. Praha: Muzikservis, 1999, ISBN 80-86233-08-1

HURNÍK, Lukáš. *Stylové syntézy v hudební pedagogice*. In: *Populární hudba a škola: sborník příspěvků z konference v Praze : 10.-12.5.1999*. Praha: Univerzita Karlova, 2000, s. 43-47. ISBN 80-7290-013-7

JAREŠ, Stanislav. *Malá encyklopedie hudby*. Editor Jaroslav SMOLKA. Praha: Editio Supraphon, 1983.

JEHNE, Leo. *Populární hudba a hlasová výchova*. In: *Populární hudba a škola: sborník příspěvků z konference v Praze : 10.-12.5.1999*. Praha: Univerzita Karlova, 2000, s. 67-71. ISBN 80-7290-013-7

KAZELLEOVÁ, Jitka a Tamara VÁŇOVÁ. *CLIL do škol. Hudební výchova pro druhý stupeň ZŠ*. I. vydání. Brno: MU, 2012. 50 s. ISBN 978-80-210-5938-2

LEDERLEITNEROVÁ, Emília: *Hudobné projekty, ich realizácia a budúcnosť na slovenských školách*. In: *Teorie a praxe hudební výchovy: sborník příspěvků z konference českých a slovenských doktorandů a pedagogů hudebního vzdělávání v Praze v roce 2009*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009. ISBN 978-80-7290-422-8

LUTNER, Pavel, Iva ČÁPOVÁ, Světlana DOUCHOVÁ: *ABBA aneb malý sborník*. In: *KAFOMET-katalog forem a metod práce*, Stařeč: Infra ve spolupráci s Asociací pedagogů základního školství České republiky, 2002, s. 1-22 ISSN 1802-9191.

MATZNER, Antonín, Ivan POLEDŇÁK a Igor WASSERBERGER. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby. [Díl 1]. Část věcná*. 2. dopl. vyd. Praha: Supraphon, 1983, 415s.

MEHISTO, Peeter, David MARSH, María J. FRIGOLS. *Uncovering CLIL : content and language integrated learning in bilingual and multilingual education*. Oxford : Macmillan, 2008. ISBN 978-0-230-02719-0

OPEKAR, Aleš. Rock ve škole nebo za školou. In: *Populární hudba a škola: sborník příspěvků z konference v Praze : 10.-12.5.1999*. Praha: Univerzita Karlova, 2000, s. 79-83, ISBN 80-7290-013-7

PALÁN, Zdeněk, Andragogický slovník, *Andromedia.cz* [online], 2016 [cit 15.8.2016]
Dostupné z: <<http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník>>

PLÉHA, Tomáš. *Kompendium hudební výchovy*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007. ISBN 978-80-7204-431-3

POLEDŇÁK, Ivan. *Stručný slovník hudební psychologie*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1984, 459 s. ABC.

POLEDŇÁK, Ivan. Smysl a možnosti populární hudby ve školské hudební výchově, In: *Populární hudba a škola: sborník příspěvků z konference v Praze: 10.-12.5.1999*. Praha: Univerzita Karlova, 2000, s.7-15. ISBN 80-7290-013-7

PRCHAL, Jan. Populární hudba a její místo v současné hudební výchově. In: *Populární hudba a škola: sborník příspěvků z konference v Praze: 10.-12.5.1999*. Praha: Univerzita Karlova, 2000, s. 48-51. ISBN 80-7290-013-7

RAJTR-PAVLOVÁ V.: K metodologii hudebně psychologického výzkumu v edukačním prostředí – Hudební kulisa a její vliv na kognitivní výkon adolescentů v testech pozornosti. In: *Metodologické otázky interdisciplinárního výzkumu v hudbě a vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2016. 165 s. [cit. 20.9. 2016] Dostupné z: <http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2016.pdf>

SEDLÁK, František, Jiří KOLÁŘ a Jaroslav HERDEN. *Nové cesty hudební výchovy na základní škole. 2., část. dopln. a upravené vyd.* Praha: SPN, 1983.

SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult.* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, 319 s. ISBN 8004205879

SERRÁ, Joan et. Al. *Measuring the Evolution of Contemporary Western Popular Music* [online] Nature.com, 2012 [cit. 20.9. 2016]. Dostupné z: <<http://http://www.nature.com/articles/srep00521>>

SCHNIERER, Miloš. Úvodní referát k otevření problematiky konference, In: *Soudobá problematika nonartificiální hudby a hudební výchova: České Budějovice 17.-18. listopad 1998.* České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1999, s.7-9. ISBN 80-7040-330-6

SCHNIERER, Miloš. K aktuálnímu kulturnímu rozvoji dětí a dospívající mládeže v důsledku mediálních tlaků soudobé nonartificiální hudby (Posílení HV z pohledu mezipředmětových vztahů). In: *Hudební pedagogika a výchova - minulost, přítomnost, budoucnost: sborník referátů z konference konané v Olomouci ve dnech 21.-22. listopadu 2002.* Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0826-0

SCHNIERER, Miloš. *Hudba 20. století.* Vyd. 4., Na JAMU 2., aktualiz. a rev. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2011, 268 s. ISBN 978-80-7460-001-2

Schvalovací doložky učebnic. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online] 2016 [cit 13.9. 2016] Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/schvalovaci-dolozky-ucebnic-2013>>

Slovník české hudební kultury. Editor Jiří VYSLOUŽIL, editor Jiří FUKAČ. Praha: Supraphon, 1997, 1035 s. ISBN 8070584629

SVOBODA P., *Metodologie kvantitativního speciálněpedagogického výzkumu,* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80244-3067-6

VÁŇOVÁ Hana, Jiří SKOPAL. *Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0435-3

VYSLOUŽIL, Jiří. *Hudební slovník pro každého, díl první, věcná část*. Vizovice: Lípa, 1995, 350 s. ISBN 80-901199-0-5

The New Grove dictionary of music and musicians, Volume 20, Pohlman to Recital. 2nd ed. Editor Stanley SADIE, editor John TYRRELL. New York: Grove, 2001, xxxvii, 915 s. ISBN 0333608003

The New Harvard Dictionary of music. 2nd ed. Editor Michael RANDEL. Cambridge: Harvard University Press, 1986, xxi, 942 s. ISBN 067461525-5

Prameny

ABBA, 2001. S.O.S. Best of Abba [zvukový záznam na CD], Japonsko: Polar

ADELE, 2011. 21 [zvukový záznam na CD]. Londýn: XL

BEN E. KING, 2013. Don't Play That Song [zvukový záznam na CD], UK: Hallmark Music & Entertainment

BRENDA LEE, 1993. Merry Christmas from Brenda Lee [zvukový záznam na CD], U.S.: MCA

LUKAS GRAHAM, 2015. Lukas Graham (Blue Album) [zvukový záznam na CD], New York: Island Records

THE BEATLES, 2004. Meet The Beatles [zvukový záznam na CD], Londýn: Apple Records

THE CURE, 1992. Wish [zvukový záznam na CD], UK: Fiction Records

THE MONKEES, 2007. I'm A Believer (The Best Of The Monkees) [zvukový záznam na CD], UK: Music Club Deluxe

Seznam příloh

Příloha č. 1: dotazník pro žáky

Příloha č. 2: dotazník pro učitele HV

Příloha č. 3: partitura aranže písně *S.O.S.* (ABBA)

Příloha č. 4: partitura aranže písně *I'm a Believer* (The Monkees)

Příloha č. 5: partitura aranže písně *I Wanna Hold Your Hand* (The Beatles)

Příloha č. 6: partitura aranže písně *Rolling in the Deep* (Adele)

Příloha č. 7: partitura aranže písně *Stand By Me* (Ben E. King)

Příloha č. 8: partitura aranže písně *7 years* (Lukas Graham)

Příloha č. 9: partitura aranže písně *Friday, I'm in Love* (The Cure)

Příloha č. 10: partitura aranže písně *Rocking Around the Christmas Tree* (Brenda Lee)

Příloha č. 11: pracovní list k textu písně *Stand By Me*

Příloha č. 1: Dotazník pro žáky

DOTAZNÍK PRO ŽÁKY

Milí žáci a žákyně,

prosím Vás o spolupráci při vyplnění dotazníku pro mou diplomovou práci na téma „Využití písní pop music (především anglických) v hudební výchově na 2. st. ZŠ“. Do pop music řadíme písně napříč žánry, které se hrají v rádiích, točí se k nim videoklipy a slavnější je ten, kdo skladbu zpívá/hraje než ten, kdo ji složil.

Své odpovědi, prosím, zřetelně kroužkujte, u některých otázek můžete vybrat více odpovědí. Pokud vyberete odpověď “jiné“, doplňte prosím, co tím myslíte. Odpovězte na všechny otázky, dotazník má dvě strany!

Děkuji za Vaši ochotu a čas!

Bc. Věra Oščádalová

Třída: _____ **Počet vyučovacích hodin HV týdně:** _____

Počet žáků ve Vaší skupině (zakroužkujte): 1-10 11-20 21 a více

1. Věnujete se v hodinách HV písním pop music? ANO NE

2. Pokud ano, jakým způsobem s nimi pracujete? (pokud ne, přeskočte na otázku č. 5; můžete vybrat více odpovědí)

- a) Zpíváme s klavírním doprovodem učitele/učitelky
- b) Zpíváme a doprovázíme sami na různé nástroje
- c) Zpíváme karaoke (pouze hudba a text, bez originálního zpěvu)
- d) Zpíváme s původní nahrávkou (z CD, na Youtube)

Jiné: _____

3. Pokud se písním pop music v HV věnujete, baví vás způsob, jak s nimi v hodinách pracujete?

ANO NE

4. Věnujete se i anglickým písním pop music? ANO NE

OTOČTE NA DRUHOU STRANU ☺

5. Chcete v HV zpívat písně pop music? ANO NE

(podle své odpovědi vyplňte proč ano nebo ne, můžete zakroužkovat více odpovědí)

A) proč ano?

- a) nebaví mě lidovky
- b) chci objevovat nové písně
- c) chci si zazpívat svoje oblíbené písně
- d) chci zpívat anglicky
- e) chci porozumět textům písní

jiné: _____

B) proč ne?

- a) nerad(a) zpívám cokoliv
- b) nemám rád(a) populární tvorbu (mám radši např. lidovky, folk)
- c) nechci zpívat anglicky
- d) je to ztráta času, do hudebky to nepatří

jiné: _____

6. Zpíváte/hrajete písně pop music i mimo hodiny HV? ANO NE

7. Jestli ano, kde? (pokud ne, pokračujte otázkou č.8; můžete vybrat více odpovědí)

- a) doma a sám/sama se doprovázím na nástroj
- b) u počítače jako karaoke
- c) s kamarády
- d) ve sboru, v hodinách zpěvu, v kroužku, kapele
- e) ve sprše

jiné: _____

8. a) Vypište příklady písní pop music, se kterými v hodinách pracujete:

b) Písně, se kterými byste v hodinách chtěli pracovat:

Příloha č. 2: Dotazník pro učitele

Dotazník pro učitele

Vážení učitelé, vážené učitelky hudební výchovy, obracím se na Vás s prosbou o spolupráci při vyplnění tohoto dotazníku do průzkumu pro moji diplomovou práci na téma „Využití písní pop music (především anglických) v hudební výchově na 2. stupni ZŠ“. Pro účely této práce myslíme písněmi pop music ty, které se hrají v rádiích, točí se k nim videoklipy a slavnější je ten, kdo skladbu zpívá/hraje než ten, kdo ji složil.

Dotazník má dvě stránky a jeho vyplnění Vám zabere cca 3-5 minut. Odpovědi, prosím, zřetelně kroužkujte, u některých otázek je možnost zakroužkovat více odpovědí. V případě odpovědi „jiné“ Vás prosím, abyste ji slovně doplnili. Snažte se, prosím, odpovídat upřímně, dotazník je zcela anonymní a odpovědi budou sloužit čistě pro účely mé diplomové práce, ve které nikde nebude uvedeno Vaše jméno ani škola, kde působíte.

Pokud byste měli zájem o zaslání výsledků průzkumu nebo výstupu diplomové práce, můžete mi na dotazník připsat svoji mailovou adresu nebo mě kontaktovat na verka.oscandalova@seznam.cz

Děkuji za Vaši ochotu a čas!

Bc. Věra Oščádalová

Katedra hudební výchovy, Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

- Jakou týdenní hodinovou dotaci má HV na Vaší škole? _____
- Kolik je průměrně žáků v jedné skupině v HV na Vaší škole? (zakroužkujte)
1-10 11-20 21 a více

1. Věnujete se v HV písním pop music? ANO NE

A) Proč ano? (více odpovědí)

- a) Chtějí to žáci
- b) Výplň času
- c) Žáci mi rozšiřují obzory novými písněmi
- d) Já i žáci si procvičíme angličtinu

Jiné: _____

B) Proč ne? (více odpovědí)

- a) Je to ztráta času, zdržení od látky
- b) pop music se mi nelíbí
- c) Žáky to nebaví
- d) Neumím anglicky
- e) Nevím, kde čerpat

Jiné: _____

2. Věnujete se i anglickým písním? ANO NE

3. Pokud pracujete s písněmi pop music, podle čeho vybíráte skladby? (více odpovědí)

(Pokud s nimi nepracujete, pokračujte otázkou č. 5)

- a) moje oblíbené
- b) ty nejnovější, co teď vyšly
- c) mám stálý soubor ověřených skladeb, ze kterého čerpám
- d) vybírají žáci
- e) ty, kde není náročný text/není nevhodný
- f) staré „pecky“
- g) ty, které mají nenáročnou melodii na zpěv

jiné: _____

4. Pokud ano, jak s nimi metodicky pracujete? (více odpovědí)

- a) rozebíráme/překládáme text
- b) hlavní je nácvik melodie, i když nezvládáme text
- c) žáci doprovází rytmickými nástroji
- d) učitel/žáci doprovází melodickými nástroji
- e) práce s notovým zápisem
- f) nácvik rytmu, vytleskávání (podle not)
- g) zpíváme s originální nahrávkou
- h) zpíváme jako karaoke (jen s melodií, bez původního zpěvu)

jiné (rozved'te, prosím):

5. Kolik času věnujete/byste byli ochotni věnovat práci s písněmi pop music?

- a) část jedné hodiny za měsíc/minimum času
- b) práci s 1 písní rozložím na více hodin
- c) 1 celou hodinu vyhradím pro písně pop music

Jiné:

6. Jak často se věnujete/byste byli ochotni se věnovat písním pop music?

- a) každou hodinu
- b) jednou do měsíce
- c) nikdy
- d) zřídka
- e) když zbyde čas na konci školního roku

Jiné:

7. a) Uved'te příklady písní, se kterými v hodinách pracujete:

b) Uved'te příklady písní, se kterými byste chtěli pracovat:

Váš komentář k problematice:

Příloha č. 3

ABBA - S.O.S.

Klavír

Tamburína

Claves

Velký buben

5

Klv.

9

Dm A/C# Dm

Where are those hap - py days? They seem so ha - rd to find ___ I tried to reach for you
 You seem so far a - way though you are stand - ing near ___ you made me feel a - live

Klv.

13

A/C# Dm F/C C

but you have closed youu mind ___ What - ev - er hap - pened to our love?
 but some - thing died _ I fear ___ I real - ly tried to make ___ it out

Klv.

17

Gm/Bb Dm A/C#

I wish I un - der - stood ___ *mf* It used to be so nice, ___ it used to be _ so good ___
 I wish I un - der - stood ___ what happe - ned to our love ___ it used to be _ so

Klv.

22 F/C C Gm/Bb Bb F/C Bb

REFRÉN: So when you're near me darl - ing can't you hear me S.____ O. S.____

Klv.

Tamb.

Clv. buben

26 F Bb F/C C Gm/Bb Bb F/C

The love you gave me no - thing else can save me S.____ O. S.____

Klv.

Tamb.

Clv. buben

30 Bb Db Eb F

When You're gone, how can I____ ev-en try__ to go on____

Klv.

Tamb.

Clv. buben

34 Bb

When You're gone, though I try___

Klv.

Tamb.

Clv.
buben

36 Db Eb F/C (na konci ještě jednou zopakovat refrén)

how-can I car-ry on___

Klv.

Tamb.

Clv.
buben

Příloha č. 4

The Monkees - I'm a Believer

C G

Zpěv

1. I thought love was on - ly true in
2. I thought love was more or less a

Piano

(pravá ruka může hrát hlavní melodii)

Flute

Xylophone

Vajíčko

Drhlo (žába)

Tambourína

Buben

Detailed description: This system contains the first four measures of the song. The vocal line starts with a whole rest in the first measure, followed by a double bar line. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line in the left hand. The flute part plays a simple melody. The percussion parts (egg shaker, snare, tambourine, and drum) all have whole rests in the first three measures and enter in the fourth measure with specific rhythmic patterns.

6 C G

zpěv

fai - ry tales meant for some-one else but not for me
gi - ven thing seemed the more I give the less I got

Pno.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

Detailed description: This system contains measures 5 through 8. The vocal line continues with the lyrics. The piano accompaniment provides harmonic support with chords. The flute part continues its melody. The percussion parts maintain their rhythmic patterns from the previous system.

10 C F C

zpěv

Love was out to get to me
What's the use in trying

Pno.

Xyl.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

14 F C F C

zpěv

that's the way it seemed
all you get is pain

dis ap - point - ment hunt - ed all my
when I need - ed sun - shine I got

Pno.

Xyl.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

18 G C F C F C F

zpěv
dreams rain. REF: Then I saw her face— now I'm a be-lie- ver

Pno.
(basovou melodii lze hrát na jiný nástroj nebo keyboard a klavír pokračuje v doprovodu hlavní melodie akordy)

Fl.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

23 C F C F C F C F C F

zpěv
not a trace of doubt in my mind I'm in love

Pno.

Fl.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

28 C F C B G

zpěv
ooh I'm a be-lie- ver I coul-n't leave her if I tried

Pno.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

33

zpěv
mezihra

Pno.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

38 F

zpěv

Pno.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

43 C F C F

zpěv

Pno.

Xyl.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

47 C G C F

zpěv
ed all my dreams
shine I got rain. REF: Then I saw her face—

Pno.

Fl.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

51 C F C F C F C F C F

zpěv
now I'm a be-lie- ver not a trace of doubt in my

Pno.

Fl.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

56 C F C F C F C

zpěv
mind I'm in love ooh I'm a be-lie-ver I coul-n't leave

Pno.

Fl.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

61 B G 1. 2.

zpěv
— her if I tried

Pno.

vajíčko

drhlo(žába)

Tamb.

buben

Příloha č. 5:

The Beatles - I Wanna Hold Your Hand

G F G F G

zpěv

Oh yeah

Piano

Flétny

Vibraphone

Vajíčko

Tleskání

Buben

5 C G Am E

S. Solo

1. I'll tell you some-thing I think you'll un - der - stand when
2. Please say to me you'll let me be your man and

Pno.

vajíčko

tleskání

buben

9 C G Am E

S. Solo

I _____ say that some thing I want to hold your hand, —
Please. say to me _____ you'll let me hold your hand —

Pno.

vajíčko

tleskání

buben

13 F G C Am F G C

S. Solo

I want to hold your hand, hand, hand, hand, hand. Oh —
Now let me hold your hand, hand, hand, hand, hand.

Pno.

vajíčko

tleskání

buben

17 4. Gm C F

S. Solo

hand. And when I touch you I feel ha- ppy. in- side

Fl.

Vib.

vajíčko

tleskání

buben

21 Dm Gm C F

S. Solo
It's such a feel - ing that my love I can't hi-

Fl.

Vib.

vajíčko
tleskání
buben

25 G F G F G

S. Solo
de I can't hi - de I can't hide — Yeah,

Fl.

Vib.

vajíčko
tleskání
buben

29 C G Am E

S. Solo
you — got that some-thing I think you'll un - der - stand when

Pno.

vajíčko
tleskání
buben

33 C G Am E

S. Solo

I say that some thing I want to hold your hand, —
I feel that some-thing

Pno.

vajíčko
tleskání
buben

37 F G C Am F G C

S. Solo

I want to hold your hand, — I wan to hold your hand.
Now let me hold your hand, —

Pno.

vajíčko
tleskání
buben

1.

41 F G E

S. Solo
I wan to hold your hand,

Pno.

vajíčko
tleskáni
buben

2.

43 F G C

S. Solo
I wan to hold your hand!

Pno.

Fl.

Vib.

vajíčko
tleskáni
buben

Adele - Rolling in the Deep

The musical score is presented in four systems, each with a vocal line, a piano accompaniment, and a drum part. The key signature is B-flat major (two flats), and the time signature is 4/4. The score includes chord symbols above the vocal line and lyrics below it.

System 1 (Measures 1-4): Chords: Cm, G. Lyrics: "There's a fire start-ing in my heart".

System 2 (Measures 5-8): Chords: Bb, G, Bb, C. Lyrics: "reach- ing a fev-er pitch, and it's bring-ing me out the dark Fi - nal- ly I can".

System 3 (Measures 9-10): Chords: G, Bb, G, Bb. Lyrics: "see you cry-stal clear go a head and sell me out and I'll lay your ship bare".

System 4 (Measures 11-13): Chords: Cm, G, Bb. Lyrics: "(1.) See how I'll leave with e-ve-ry piece of you, don't un - der - es - ti - mate the
2. Ba - by, I have no sto ry to be told but I've heard one of you and I'm".

System 5 (Measures 14-16): Chords: G, C, G. Lyrics: "things that I will do. There's a fire start-ing in my heart,
gonna make your head burn. Think of me in the depths of your des pair,".

17 B \flat G A \flat

reach ing a fe - ver pitch and it's bring - ing me out the dark. The scars of
mak - ing a home down there as mine sure won't be shared. (pouze v repetici)

Doprovodné vokály
(You're gon-na wish you

Pno.

Tamb.
činel
buben

20 B \flat Gm A \flat

your love re - mind me of us, they keep me think - ing that we al - most had it
ne - ver had met me tears are gon - na fall roll - ing in the deep

Doprovodné vokály

Pno.

Tamb.
činel
buben

23 A \flat B \flat Gm

all. The scars of your love, they leave me breath - less, I can't help
You're gon-na wish you ne - ver had met me tears are gon-na fall

Doprovodné vokály

Pno.

Tamb.
činel
buben

26 G Cm Bb

feel-ing we could have had it all roll-ing in the

Doprovodné vokály

roll - ing in the deep You're gon-na wish you ne ver had met me

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

29 Ab Bb Cm

deep, you had my heart in - side of your hand

Doprovodné vokály

tears are gon-na fall roll-ing in the deep You're gon-na wish you

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

32 $B\flat$ $A\flat$ 1. $B\flat$

Doprovodné vokály

and you played it to the beat.

ne ver had met me tears are gon-na fall roll-ing in the deep

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

35 2. $A\flat$ $B\flat$

could have had it all roll-ing in the

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

38 Cm $B\flat$ $A\flat$

deep, you had my heart in - side of your hand

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

41 B \flat

but you played it with a beat - ing.

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

44

3. Throw your soul through ev - er - y o - pen door, count your bless - ings to

Woah

Doprovodné vokály

Tamb.

činel

tleskání

buben

47

find what you look for. Turn my sor - row in - to trea - sured gold, you

oh, woah,

Doprovodné vokály

Tamb.

činel

tleskání

buben

50

pay me back in kind and reap just what you sow

Doprovodné vokály

Tamb.

činel

tleskání

buben

52

Cm Bb⁶ Ab

We could have had it all

Doprovodné vokály

You're gon-na wish you ne ver had met me tears are gon-na fall

Pno.

55

Bb Cm Bb

we could have had it all, it

Doprovodné vokály

roll-ing in the deep You're gon-na wish you ne ver had met me

Pno.

58 A^b B^b C^m

Doprovodné vokály

all, it all, it all, we could have had it all

tears are gon-na fall roll - ing in the deep You're gon-na wish you

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

61 B^b A^b B^b

Doprovodné vokály

roll - ing in the deep, you had my heart in -

ne-ver had met me tears are gon-na fall roll - ing in the deep

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

64 Cm Bb Ab

side of your hand and you played it to the beat.

Doprovodné vokály
You're gon-na wish you ne ver had met me tears are gon-na fall

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

67 Cm Bb

could have had it all roll-ing in the

Doprovodné vokály
roll-ing in the deep You're gon-na wish you ne-ver had met me

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

70 Ab Bb Cm

deep, you had my heart in - side of your hand

Doprovodné vokály
tears are gon-na fall roll-ing in the deep You're gon-na wish you

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

73 Bb Ab Bb Cm

but you played it, you played it you play - ed it you played it to the beat.

Doprovodné vokály
ne-ver had met me...

Pno.

Tamb.

činel

tleskání

buben

Příloha č. 7

Ben E. King - Stand By Me

The musical score is arranged in three systems, each with three staves: a vocal line, a piano accompaniment, and a drum/triangle accompaniment. The key signature is one flat (B-flat major) and the time signature is 4/4. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a rhythmic bass line in the left hand. The drum and triangle parts provide a steady 4/4 beat.

System 1: Chords C/G, Am, F. The piano part features a rhythmic pattern of quarter notes and eighth notes. The drum and triangle parts play a simple 4/4 beat.

System 2: Chords G, C, C/G. The vocal line begins with the lyrics: "When the night sky has come_ that we look up- on_". The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern. The drum and triangle parts continue the 4/4 beat.

System 3: Chords Am, F, G. The vocal line continues with the lyrics: "and the land is dark and the moon is the o - nly light we should tum-ble and fall and the moun- tains_ should crumb-le in - to the". The piano accompaniment and drum/triangle parts continue throughout.

2

15 C C Am

see, sea. No, I won't be af-fraid, no, I won't be af- shed a
I won't cry, I won't cry, no, I won't

drhlo
triangl

20 F G C

fraid tear just as long as you stand, stand by me. So dar - ling, dar - ling

drhlo
triangl

25 Am F

stand by me! Oh, stand by me. Oh, stand

drhlo
triangl

30 G To Coda C

stand by me, stand by me! If the stand by me! So dar - ling, dar - ling

1. Coda

drhlo

35 Am

stand _ by me! Oh, stand _ by me. Oh, _

drhlo
triangl

39 F G C C

stand stand by me, stand by me!

drhlo
triangl

Příloha č. 8

Lukas Graham - Seven Years

Piano

Am C F

5 Am C F

9 Am C F F G Am
Once I was se-ven years old my ma-ma told me "Go make your-self some fri-ends or you'll be lone-ly". Once I was se-ven years

14 C F Am G C
old... It was a big, big world but we thought we were big-ger

19 F F G Am G
Push-ing each oth-er to the li-mits, we were learn-ing quick-er. By e-le-ven smok-ing

22 C F F G
herbs and drink-ing burn-ing li-quor ne-ver rich so we were out to make that stea-dy fi-gure.

25 Am G C F F G Am G
Once I was e-le ven years old, my dad-dy told me "Go get your-self a wife or you'll be lone-ly" Once I was e-le ven years

30 C F G Am G C

old... I al-ways had that dream like my dad-dy be-fore me

35 F F G Am

so I start - ed wri - ting songs, I start - ed wri - ting sto - ries. Some-thing a - bout the glo - ry

38 C F F G

just al - ways seemed to bore me Cause on - ly those I real - ly love will e - ver real - ly know me.

cresc.

41 Am C F F G Am

Once I was twen-ty years old, my sto-ries got told be-fore the mor-ning sun when life was lone-ly Once I was twen-ty years

mf

46 C Am G Am C

old... I on - ly see my goals I don't be-lieve in fai-lure

p

51 F G Am G C

Cause I know the small-est voi-ces they can make it ma-jor I got my boys with me, at least those in fa-vour

55 F G Am G C

and if we don't meet be-fore I leave I hope I'll see you la - ter Once I was twen-ty years old my sto - ry got

59 F F G Am G C Am

told I was wri-ting 'bout eve-ry-thing I saw be-fore me Once I was twen-ty years old... old...

p

64 Am C F F⁶ G

p Soon we'll be thir-ty years old, our songs have been sold, we've tra-velled a-round the world and we're still roam-ing

69 Am G C Am Am

Soon we'll be thir-ty years old... *p* I'm still lear-ning a-bout life

74 C F Fmaj7 G

my wo-man brought chil-dren for me so I can sing them all my songs and I can tell them sto-ries

77 Am C F

Most of my boys are with me some out there still seek-ing glo-ry and some I had to leave be- *cresc.*

80 F G Am G C G

hind, my bro ther, I'm still sor-ry! Soon I'll be six-ty years old, my dad-dy got six-ty one, re-mem-ber life and then your

84 Em⁷ F G Am Em

life be-comes a bet-ter one I made a man so hap-py when I wrote a let-ter once, I hope my chil-dren come and

88 E Am C F

vi-sit once or twice a month *f* Soon I'll be six-ty years old will I think the world is cold or will I have a lot of

92 F⁶ G Am G C F G Am

child-ren who can warm me *f* Soon I'll be six-ty years old... Soon I'll be six-ty years

98 C F F G Am G C F

old...will I think the world is cold or will I have a lot of chil-dren who can warm me Soon I'll be six-ty years old...

103 F Am C F

p Once I was se-ven years old, my ma-ma told me "Go get your-self some

108 F⁶ G Am C Am

friends or you'll be lo - ne - ly" Once I was se - ven years old...

112 Am G C

Once I was se - ven years old...

Příloha č. 9

The Cure - Friday I'm In Love

Piano

Vajičko

Tambourine

Buben

6

F#m

D

A

E

A

I don't care if Mon

vaj.

Tamb.

buben

11

D

A

E

F#m

D

day's blue Tues-day's gray and Wednes-day too Thur-day I don't care 'bout you It's Fri-

vaj.

Tamb.

buben

16

A

E

A

D

A

- day I'm in love Mon day you can fall a-part Tues day Wednes-day break

vaj.

Tamb.

buben

21 E F#m D A E

my heart Oh, Thurs - day does-n't e - ven start It's Fri - day I'm in love

vaj.

Tamb.

buben

26 D E F#m D A

Sat-tur-day wait And Sun - day al-ways comes too late But Fri - day nev-er hes-

vaj.

Tamb.

buben

31 E A D A E

i - tate I don't care if Mon - day's black Tues - day Wednes-day heart a - ttack

vaj.

Tamb.

buben

36 F#m D A E (mezihra) A

Thurs-day nev-er look - ing back It's Fri - day I'm in love

vaj.

Tamb.

buben

41 D A E F#m D

vaj.
Tamb.
buben

46 A E A D A

Mon-day you can hold your head Tues-day Wednes-day stay

vaj.
Tamb.
buben

51 E F#m D A E

in bed or Thurs-day watch the walls in- stead It's Fri- day I'm in love

vaj.
Tamb.
buben

56 D E F#m D A

Sat-tur-day wait And Sun- day al-ways comes too late But Fri- day nev-er hes-

vaj.
Tamb.
buben

61 E F#m G A

i - tate Dressed up to the eyes It's a won-der-ful sur-prise to see your shoes

vaj.

Tamb.

buben

65 E F#m G

and your spir - its rise Throw-ing out your frown and just smil-ing at the sound

vaj.

Tamb.

buben

68 A E F#m

Sleek as a shiek spin-ning round and round Al-ways take a big bite

vaj.

Tamb.

buben

71 G A E

It's such a gor-geous sight to see you eat in the mid-dle of the night

vaj.

Tamb.

buben

74 F#m G

You can nev-er get e - nough e - nough of this

vaj.

Tamb.

buben

76 A E

stuff It's Fri day I'm in love

vaj.

Tamb.

buben

78 A D A E F#m

I don't care if Mon day's blue Tues day's gray and Wednes day too Thurs day I don't care

vaj.

Tamb.

buben

83 D A E A D

a bout you It's Fri day I'm in love Mon day you can fall a part

vaj.

Tamb.

buben

88 A E F#m D A

Tues day Wednes day break my heart Thurs day does n't e ven start It's Fri day I'm in love

vaj.

Tamb.

buben

93 E A D A E

vaj.

Tamb.

buben

98 F#m D A E

vaj.

Tamb.

buben

Příloha č. 10

Brenda Lee -Rocking Around the Christmas Tree

Piano

A

Ooh, ooh, ooh, doo doo doo doo doo
Rock-ing a-round the Christ mas tree at the
Rock-ing a-round the Christ mas tree let the

Pno.

7 E⁷ Hm E

Christ - mas par - ty hop, mi - stle - toe hung where
Christ - mas spi - rit ring, lat - er we'll have some

Pno.

10 Hm E A

you can see e - vry cou - ple tries to stop.
pump - kin pie and we'll do some ca - rol - ing.

Pno.

13 D C[#]m F[#]m

mf You can have a sen-ti-men-tal feel - ing when you hear voi-ces sing-ing let's be jol - ly,

Pno.

19 H E A E

deck the halls with bows of hol - ly! Rocking a-round the Christmas tree, have a hap-py ho - li day

Pno.

24 Hm E Hm E A

v repetici *ToCoda*

eve-ry-one danc-ing mer - ri - ly in a new old-fashion-ed way.

29

kazoo

Pno.

A E

35

kazoo

Coda

Coda v repetici *To Coda*

A D E A

new old - fash - ioned way!

Příloha č.11: Pracovní list k textu písně *Stand By Me*

Přiřadte čísla českých úseků textu k anglické části:

• When the night has come
And the land is dark	1. Tak miláčku, stůj při mně, oh,
stůj při mně...
• And the moon is the only light
we'll see	2. Jestliže se obloha, na kterou
se díváme, má povalit a
spadnout
• No I won't be afraid, no I won't
be afraid, Just as long as you
stand, stand by me	3. Když přijde noc a země je
temná
• So darlin', darlin', stand by me,
oh stand by me, oh stand by
me, stand by me	4. Nebo se hory mají zhroutit do
moře
• If the sky that we look upon
Should tumble and fall	5. A měsíc je jediné světlo, které
vidíme
• Or the mountains should
crumble to the sea	6. Nebudu plakat, neuroním ani
slzu
• I won't cry, I won't cry, no I
won't shed a tear	7. Nebudu se bát dokud stojíš při
mně
• Just as long as you stand,
stand by me	8. Pokud stojíš při mě

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Věra Oščádalová
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Filip Krejčí, Ph.D.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Praktické využití pop music v hudební výchově na druhém stupni základní školy s přesahem do mezipředmětových vazeb
Název v angličtině:	Practical use of pop music in music lessons in secondary education and its' apliance in inter-subject relations
Anotace práce:	Práce se zabývá praktickým využitím písní popmusic v HV na 2.st. ZŠ jako prostředku k rozvoji percepce a apercepce hudby omezené z důvodu nadměrnému vystavování hudbě. Dále se zaměřuje na využití anglických písní v rámci mezipředmětových vztahů. Součástí práce je výzkum prováděný mezi žáky a učiteli na ZŠ, který měl za úkol zjistit do jaké míry je pop music v HV využívána v praxi. Výstupem praktické části jsou partitury aranží písní pop music určených pro praktické využití v hodinách HV.
Klíčová slova:	Pop music, populární hudba, hudební výchova, anglický jazyk, anglické písně, mezipředmětové vztahy
Anotace v angličtině:	This diploma thesis covers the topic of the usage of pop music songs in the music lessons in secondary education as a part of development of students' perception of pop music as it happens to be influenced by the massive amount of background music the society has to deal with and how it can be used to connect music with teaching English through English lyrics of the songs. There has been a research as a part of this thesis to find out if pop music is used in music lessons in practice. The practicalpart provides the scores of the songs which are suitable for the music lessons.
Klíčová slova v angličtině:	Pop music, popular music, music lessons, english language, english songs, inter-subject relations
Přílohy vázané v práci:	Dotazníky, noty, pracovní list
Rozsah práce:	74 s. (119 000 znaků), přílohy – noty 39 s.
Jazyk práce:	čeština